

LEADER projekti –
kopā radīti

© Biedrība "Alūksnes lauku partnerība" • 2015. gads

Faktiskā adrese: Dārza iela 8a, Alūksne, Alūksnes novads, LV-4301

Tālrunis/fakss: +371 64321132

Mob. tālrunis: +371 29422952, +371 26330477

E-pasts: partneriba@aluksne.lv

Internets: www.aluksnespartneriba.lv

Literārais redaktors: Santa Harjo-Ozoliņa

Teksts: Ilze Bogdanova

Dizains: Demini

Foto: Diāna Lozko, Sandra Apine, Ilze Bogdanova, projektu īstenotāju arhīvi

Vāka foto: Ainars Gaidis

Druka: PrintMIX

PROJEKTU LĪDZFINANSĒ
EIROPAS SAVIENĪBA

EIROPAS LAUKSAIMNIECĪBAS FONDS LAUKU ATTĪSTĪBAI:
EIROPA INVESTĒ LAUKU APVIDOS

LEADER projekti – kopā radīti

Viss iesākās 2006. gadā

2006. gadā uzņēmīgi cilvēki nepalaida garām informāciju par iespēju apgūt Eiropas Savienības (ES) finansējumu lauku attīstībai caur LEADER pieeju. Ar toreizējās Alūksnes rajona padomes atbalstu nodibināta **biedrība "Alūksnes Lauku partnerība"** - organizācija, kas apkopotu vietējās sabiedrības vajadzības, koordinētu finansējuma apguvi un palīdzētu sasniegt LEADER vīziju: **ar dzīvi apmierināts cilvēks laukos, kas spēj realizēt savas ekonomiskās un sociālās vajadzības pēc iespējas tuvāk dzīvesvietai.**

Pie biedrības šūpuļa 2006. gada 20. septembrī stāvēja **36 dibinātāji** - 18 Alūksnes rajona pilsētu un pagastu vadītāji, kā arī katra piesaistītais cilvēks no uzņēmēju un nevalstiskā sektora vidus. Dibinātāju biedru naudas radīja finansiālo pamatu, lai sāktos darbs pie **"Alūksnes Lauku partnerības teritorijas attīstības stratēģijas 2009. - 2013. gadam"** (turpmāk tekstā - ALP Stratēģija 2009-2013) izstrādes - dokumenta, kas turpmāk noteiktu prioritāri **atbalstāmos virzienus un finansējuma** sadali. Vēlāk administratīvajiem izdevumiem daļējs finansējums piešķirts no Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai.

... izskanot vārdam LEADER, bez minstināšanās tiek likta vienādības zīme ar naudu, ko var piesaistīt, lai uzlabotu savu un apkārtējo dzīvi.

Izstrādājot stratēģiju, vērā ņemta gan tā brīža sociālā un ekonomiskā situācija, gan pašvaldības un nevalstisko organizāciju viedoklis - kas sabiedrībai visvairāk vajadzīgs un kam dot priekšroku piešķirtā finansējuma apguvē, **lai dzīves vide gan laukos, gan pilsētās būtu vairāk piemērota iedzīvotāju vajadzībām un tajā būtu vairāk pieejami nepieciešamie sociālie un sadzīves pakalpojumi; lai uzņēmējdarbība ir paplašinājusies un attīstījusies; lai lauki tiek uztverti kā piemērota dzīves, darba un atpūtas vieta un tie atrastos nepārtrauktā attīstībā; lai iedzīvotāji aktīvi iesaistītos un līdzdarbotos savas dzīves kvalitātes veidošanā un būtu aktīvi sabiedrisko organizāciju dalībnieki.**

Lai arī teritorijā kopā saglabājies salīdzinoši liels iedzīvotāju skaits, daudzviet ikdienu apgrūtinā nepietiekamais sociālo un sadzīves pakalpojumu klāsts. Zemā infrastruktūras kvalitāte un attālums no Rīgas kavē uzņēmējdarbības un dzīves vides attīstību. Pagastos trūkst iedzīvotāju interesēm atbilstošu brīvā laika pavadīšanas iespēju vai tādu ir maz. Piemērotu darbavietu ar pietiekamu atalgojumu trūkums, vienu daļu piespiež doties darba meklējumos uz lielajām

pilsētām vai ārvalstīm, bet citi jau zaudējuši motivāciju kaut ko darīt. Savukārt sabiedriski aktīvo iedzīvotāju skaita samazināšanās atsaucās uz vietējiem ekonomiskajiem un sabiedriskajiem procesiem un mazina interesi par jaunu, inovatīvu pasākumu īstenošanu.

ALP Stratēģija 2009-2013 tika pabeigta 2009.gadā, vainagojoties ar pirmo izsludināto projektu konkursu. Tajā noteiktas trīs prioritātes: **"Pakalpojumu pieejamības nodrošināšana", "Lauku vides attīstība"** un **"Uzņēmējdarbības attīstība"**, no kurām pēdējai tika atvēlēta vairāk nekā puse pieejamā projektu finansējuma.

Tiesa, jau pirmais projektu konkurss pierādīja, ka viens ir uzlikt mērķus uz papīra, bet otrs - realizēt tos dzīvē. No iesniegtajiem deviņiem projektiem visi bija saistīti ar sabiedrisko aktivitāšu dažādošanu dažādām iedzīvotāju grupām - sportam, kultūrai, apmācībām un interešu klubiem, vides aizsardzībai un citām brīvā laika pavadīšanas iespējām. **ALP Stratēģiju 2009-2013 nācās mainīt atbilstoši sabiedrības aktivitātēm un pieprasījumam.**

legūtais finansējums kļuvis par makšķeri, ar kuru tuvināties mērķu īstenošanai, nevis zivi, kas tiek apēsta, lai atkal atgrieztos pie izsalkuma.

Kopumā pēdējo piecu gadu laikā tas būtiski darīts četras reizes. Vislielākās izmaiņas dokuments piedzīvoja 2011.gadā, kad atbildot iedzīvotāju pieprasījumam **tika pārdalīts finansējums starp Rīcībām, akcentu no uzņēmējdarbības attīstības pārliekot uz iedzīvotāju aktivitāšu veicināšanu**, un valsts ekonomiskās situācijas kontekstā tā tika papildināta ar jaunu Rīcību – „**Lauksaimniecības produktu ražošanas, pārstrādes un pirmapstrādes veicināšana**”. Pamazām apgūts finansējums sociālo un sadzīves pakalpojumu klāsta pilnveidošanai, lauku vides sakārtošanai un uzņēmējdarbības attīstībai, tomēr pieprasījums pēc daudzpusīga sabiedrisko aktivitāšu klāsta saglabājis līdera pozīcijas visus gadus.

Pirmais projektu konkurss ir vienīgais, kurā iesniegto projektu skaits bija mazāks par 10. To var daļēji izskaidrot ar izpratnes trūkumu par LEADER pieeju, kas sākumā bija sveša un mazpazīstama. Tagad situācija mainījies uz pretējo pusi. Un LEADER finansējums rada lielu interesi un pieprasījumu. Periodā **no 2009.–2015.gadam ikvienā Alūksnes lauku partnerības teritorijas pagastā vai pilsētā ir īstenots vismaz viens LEADER projekts**. Varbūt ne visi var izskaidrot LEADER būtību, finansējuma avotus un tā ceļu līdz mērķa īstenošanai, tomēr,

izskanot vārdam LEADER, bez minstināšanās tiek likta vienādības zīme ar naudu, ko var piesaistīt, lai uzlabotu savu un apkārtējo dzīvi.

Savu mērķi LEADER pieeja sasniegusi arī iedzīvotāju domāšanas ziņā. **legūtais finansējums kļuvis par makšķeri, ar kuru tuvināties mērķu īstenošanai, nevis zivi, kas tiek apēsta, lai atkal atgrieztos pie izsalkuma.** Problēmas tiek risinātas pamazām, taču virzienā uz priekšu. Vienlaikus LEADER pierādījis, ka vēlmei dzīvot noteiktā vietā un justies labi nav saistības nedz ar perfekti sakārtotu infrastruktūru, nedz darba iespējām. **Visu nosaka cilvēki un viņu vēlme kaut ko mainīt. Un vietās, kur ir idejām bagātas un spēcīgas personības, dzīve patiešām mainās uz pozitīvo pusi, mainot ne tikai vidi, bet arī savus līdzcilvēkus, kas kļūst aktīvāki un uzņēmīgāki.**

Kā tas ir izdevies?

Sabiedrības centri

Par Sabiedrības centriem mēs saucam vietas, kas ir sabiedrībai brīvi pieejamas, kurās ir koncentrēti dažādi nepieciešamie resursi, sākot ar telpām, kur darboties, un beidzot ar tehniku un aprīkojumu, kas nepieciešams darbību nodrošināšanai. Sabiedrības centrs ir vieta, kurā pulcēties nozīmīgam skaitam konkrētās teritorijas sabiedrības pārstāvju, lai realizētu sev interesējošus un sabiedrībai nozīmīgus procesus. Sabiedrības centra ilglaicīgai darbības organizēšanai un veidošanai būtisks ir centra vadītājs – cilvēks, kurš „iegriez” un aktivizē sabiedrību.

VAIRĀK IESPĒJU DARBOTIES

Jau vairāk kā divus gadus "Alūksnes Lauku partnerība" par savām mājām sauc Alūksnes novada Sabiedrības centru Dārza ielā 8a, Alūksnē. Simboliska atrašanās vieta, jo tā ik dienu ļauj baudīt padarītā darba augļus.

Sabiedrības centra **saimnieki ir biedrība "Alūksnes Nevalstisko organizāciju atbalsta centrs"** - organizācija, kas darbojas kopš 1998.gada. Savulaik tā dibināta ar mērķi sniegt informatīvo un tehnisko palīdzību vietējām nevalstiskajām organizācijām, kā arī piedāvāt dažādas izglītības programmas.

Liela nozīme ir NVO centra konsultatīvajam darbam. Kopš dibināšanas brīža, noorganizēti vairāk nekā 1000 informatīvie un izglītības pasākumi, sniegtas konsultācijas par projektu pieteikumu sagatavošanu, valdes darbu, konfliktu risināšanu, publikāciju veidošanu, nometņu organizēšanu, labdarības pasākumu rīkošanu, darbu ar brīvprātīgajiem, kā arī daudzām citām lietām, kas veicinājušas nevalstiskā sektora izaugsmi

Šobrīd pašmāju organizācijas ir viens no galvenajiem virzītājspēkiem Alūksnes un Apes novadu dzīves kvalitātes uzlabošanā.

un attīstību. **Šobrīd pašmāju organizācijas ir viens no galvenajiem virzītājspēkiem Alūksnes un Apes novadu dzīves kvalitātes uzlabošanā.** Un daļēji šos panākumus var piedēvēt tieši Alūksnes NVO atbalsta centram.

Tiesa, visu šo gadu laikā centrs pieticīgi darbojies atsevišķās tā lietošanā nodotās telpās. Tajās dzimušas vietējiem iedzīvotājiem nozīmīgas idejas un paveikts vērienīgs darbs. Alūksnē vienmēr aktuāls jautājums ir pastāvīga apmešanās vieta organizācijām, kurām nav telpu darbības nodrošināšanai. Šī iemesla dēļ par nozīmīgu pagrieziena punktu kļuva 2012.gada 16.oktobris, kad Alūksnes novada pašvaldība noslēdza līgumu ar biedrību „Alūksnes NVO atbalsta centrs”. Tas paredzēja **divstāvu ēkas Alūksnes pilsētas centrā nodošanu bezatlīdzības lietošanā uz 10 gadiem Alūksnes novada Sabiedrības centra izveidei – vietai, kur turpmāk darboties novada biedrībām, nodibinājumiem, reliģiskajām organizācijām, arodbiedrībām, neformālajām iedzīvotāju grupām vai vienkārši aktīviem indivīdiem.**

Ēkai par pašvaldības finanšu līdzekļiem tika **sakārtota centrālā apkures un komunālā sistēma**, taču ar to vien nepietika,

lai Sabiedrības centrs varētu sākt darboties un vērt durvis apmeklētājiem, jo tam paredzēto telpu tehniskais stāvoklis bija ļoti atšķirīgs. Lai nevalstiskās organizācijas pēc iespējas ātrāk varētu saņemt dāvanu, ko bija pelnījušas un gaidījušas jau gadiem ilgi, lieti noderēja LEADER programmas finansējums. Tas ļāva gan **izremontēt telpas, gan iegādāties nepieciešamo aprīkojumu.** Vēlāk papildu finansējums piesaistīts **virtuves iekārtas un ledusskapja uzstādīšanai**, kas piedāvāja jaunas iespējas centra izmantošanā – gan organizēt kvalitatīvus seminārus, apmācības un citus pasākumus, gan izvērst ar mājražotājiem un uzņēmējiem saistītas aktivitātes.

Šobrīd Sabiedrības centrs atgādina bišu stropu, kurā spieto novada darbīgākie cilvēki. Pastāvīgi tajā darbojas 20 organizācijas. Vienām, kuru darbs rit katru dienu, atvēlētas atsevišķas telpas, bet citi izmanto kopīgu darba telpu ar slēdzamiem dokumentu skapjiem savu lietu drošai glabāšanai. Jebkurš apmeklētājs, iegriežoties tur ikdienā, var izmantot NVO centra resursus – **datortehniku, literatūru, aprīkojumu.** Liels pieprasījums izrādījies pēc **semināru, nodarbību un pārrunu telpām**, kas tiek izmantotas gan savām vajadzībām, gan lai

... ko darīt tiem, kas dzīvo
desmitiem kilometru no novada
centra un kuriem ikdienā uz to
izbraukāt nav iespējams?

palīdzētu citiem. Latvijas Neredzīgo biedrības Balvu teritoriālās organizācijas Alūksnes biedri centrā atraduši vietu ar LEADER finansējumu iegādātajam **šaudauna galdam ar aprīkojumu** jeb neredzīgo galda tenisam.

Par šādām organizācijām un cilvēkiem, kas, izmantojot jaunās iespējas, spējuši attīstīties, ir vislielākais prieks.

Pilsētā aktivizēt līdzcilvēkus un iesaistīt jaunu ideju īstenošanā ir vieglāk, nekā laukos. Te ir daudz plašāks piedāvājums, daudz vairāk iespēju, labvēlīgāki ekonomiskie un sadzīves apstākļi. Arī domubiedru, kas neatteiks padomu vai palīdzību, netrūkst. Taču, ko darīt tiem, kas dzīvo desmitiem kilometru no novada centra un kuriem ikdienā uz to izbraukāt nav iespējams? Pirms sešiem gadiem savu risinājumu atrada **biedrība "Ilzenes attīstībai"**, kas darbojas 27 kilometrus no novada centra esošā Ilzenes pagastā. Tā nolēma izveidot vietu ar līdzīgu nosaukumu kā pašreizējai "Alūksnes lauku partnerības" mītni – **Sabiedrības centrs**. Vienīgi funkcija un misija bija citādāka, proti, radīt vietu, uz kuru varētu doties visu vecumu ļaudis un kur katrs spētu atrast sev piemērotu nodarbošanos – gan izzinoša, gan izglītojoša, gan veselīga un izklaidējoša rakstura. Centrā tika **radīta iespēja spēlēt galda spēles, ļauties vaļaspriekiem vai apmeklēt**

nodarbības. Arī mācīties vienam no otra, rosinot ikvienu atnākušo dalīties savās prasmēs un zināšanās. Tā kā telpas tika izvēlētas Sporta, kultūras, interešu izglītības un mūžizglītības centrā "Dailes" (SKIM „Dailes”), šī kļuva par vēl vairāk iecienītu pulcēšanās vietu ģimenēm ne vien brīvdienās, bet arī ikdienā.

Vēlāk līdzīgs Sabiedrības centrs tapa Ziemera pagasta Māriņkalnā un... mazajos Kalncempjos. Iedzīvotāju skaita ziņā **Kalncempju pagasts ir vismazākais** ne tikai Alūksnes novadā, bet visā Latvijā. Pagastā ir 250 iedzīvotāji, bet reāli uz vietas dzīvo aptuveni 150. Pagastā nav skolas. Tā slēgta 2000. gadā. Vienīgā iestāde, kur tiek rīkoti kultūras pasākumi, ir Viktora Ķirpa Ates muzejs, taču tā piedāvājums un aktivitātes vairāk vērstas uz vēsturisko liecību saglabāšanu un lielākiem pasākumiem, kas izskan novada un valsts mērogā. Muzejs neatrodas pagasta centrā. Pagasta kultūras nams nedarbojas, jo tehniskā stāvokļa dēļ nav izmantojams. Cilvēkiem trūkst vietas, kur sanākt kopā un satikties. Vienīgā kultūras iestāde, kas darbojas pagasta centrā, ir bibliotēka, taču tās telpas ir par mazu, lai varētu rīkot plašākus pasākumus.

Šāda bija aina 2010.gadā, kad **Kalncempju pagasta pārvaldes ēkā atbrīvojās telpa un radās iespēja izveidot tajā**

Sabiedrības centru – vietu, kur iedzīvotājiem būtu iespēja sanākt kopā un daudzveidīgi pavadīt brīvo laiku.

Kalncempju iedzīvotājiem tas bija liels izaicinājums – grūti taču iekustināt cilvēkus, kas pieraduši sēdēt mājās un no kuriem daļa ļāvusies depresīvam noskaņojumam. **Sabiedrības centra atklāšanas dienā – 2011.gada jūnijā – Kalncempjos valdīja prieks un liksmība.** Starp pasākuma dalībniecēm bija pagasta iedzīvotāja Zeltīte Kākere, kas tagad kļuvusi par Sabiedrības centra vadītāju. Sabiedrības centrs šobrīd atvērts divas reizes nedēļā – ceturtdienās un sestdienās. Šīs dienas kā vispiemērotākās izkristalizējušās pēc vairākkārtējiem eksperimentiem ar darba dienām un laikiem. Ceturtdienās ierodas pagasta pārvaldes vadītāja, bet sestdienas ir brīvās dienas strādājošajiem.

Atnākušo intereses ir visdažādākās. "Vieni izmanto spēles, bet citiem – nav tur ko slēpt – arī dators ir svarīgs, kas atrodas blakus esošajā bibliotēkā un pie reizes tiek izmantots," stāsta Zeltīte. Vidēji dienā tie ir 10 – 12 cilvēku, taču reiz apmeklētāju skaits pietuvoties gandrīz diviem desmitiem – 17. „Tas ir līdz šim maksimālais cilvēku skaits, kas vienā dienā iegriezies centrā," ne bez gandarijuma saka vadītāja. **Ziemā vismaz reizi mēnesī tiek piedāvāts kāds pasākums. To rīkošanā par pamatu kalpo iedzīvotāju aptaujas rezultāti.** Tajos pausta vēlme pēc pasākumiem, kuros tiktu stāstīts gan par modi, gan par ēst gatavošanu un citām saimnieciskām lietām. Ja parādās informācija par kādu, kurš paceļojis ārpus Latvijas, netiek laista garām iespēja uzaicināt viņu uz tikšanos un pastāstīt par saviem piedzīvojumiem. **"Tādas neklātienas ekskursijas mums ir lielā cieņā,"** norāda Zeltīte. Centrā iegriežas gan jaunieši, kas atbraukuši pa brīvdienām paviesoties pie vecākiem un vēlas noskaidrot, kas jauns pagastā

noticis, gan cilvēki, kuriem gribas vienkārši parunāties. Vienam priekī, citam bēdas uz sirds, vēl kādam jauni ierosinājumi un idejas, ko jaunu varētu izdarīt, **lai dzīvot Kalncempjos kļūtu vēl patīkamāk un interesantāk.**

Tā, piemēram, šādās sarunās **radusies doma par līnijdeju grupas izveidi**, kas tagad aizvadījusi divas sezonas. Pateicoties Sabiedrības centra popularitātei jaunās paaudzes un māmiņu vidū, **tagad pie ēkas** ar pagasta pārvaldes un citos projektu konkursos piesaistītā finansējuma palīdzību **izveidots slidkalniņš mazuļiem un šūpoles. Arī galdiņš, kur piesēst.** Laba sadarbība izveidojusies ar Viktora Ķirpa Ates muzeju, kurš pēdējos gados kļuvis pasākumiem bagātāks un ar kuru tiek īstenotas kopīgas aktivitātes. Tiesa, lai arī šķiet, ka Kalncempji pamazām atdzīvojas, Zeltīte uzsver, ka, tāpat kā sākumā, arī šobrīd **Sabiedrības centrs joprojām ir liels izaicinājums. "Visu laiku ir jādomā, kā ieinteresēt, kā piesaistīt, kādas jaunas idejas ierosināt, lai tā dzirkstelīte, kas ir radusies, neapdzistu,"** viņa atzīst.

Kopīga darbošanās

Lai motivētu bērnus un jauniešus domāt par amatniecības nozīmi turpmākajā dzīvē, bet pieaugušajiem ļautu radoši izpausties, vajadzīgas telpas, kurās darboties prieks – mūsdienīgas, aprīkotas un maksimāli pašu spēkiem radītas telpas. Telpas, kurās mūsdienas savijas ar pagātni un ļauj ieskatīties nākotnē ar mūsu bērnu acīm.

... mēbeles, interjera priekšmeti un sadzīviskās lietas tiks meklētas istabaugšās, šķūnišos un pažobelēs – tad atjaunotas vai pārveidotas prasmīgu meistarū vadībā un liktas lietā.

Mūsu reģiona bagātība ir koksne, tāpēc cilvēki ir ieinteresēti to izmantot ne tikai apkurei, bet radīt dažādus izstrādājumus.

Kopīga darbošanās un vieta, kur to realizēt – tas satuvina ģimenes, rod jaunus draugus un piepilda ieceres.

... būtiska ir vide, kurā cilvēks dzīvo un reizēm ir nepieciešams tikai sākums, lai uzlabotos garastāvoklis, piemēram, skaists izšuvums uz pārveidotajiem aizkariem.

... ir svarīgi veidot daudzpusīgu un kvalitatīvu piedāvājumu uz vietas, veicinot iedzīvotāju kvalitātes uzlabošanu laikā, kad uz vietas palikušajiem iedzīvotājiem ir grūti atrast darbu savā profesijā.

Mūžizglītība ALP Stratēģijā 2009–2013 nav uzsvēta, veidojot īpašu Rīcību, tomēr tā vijas cauri visām Rīcībām un dažos gadījumos akcentējusies īpaši spilgti, kad teritorijā esošās mācību iestādes ar lielāku radošuma un darba potenciālu, kā arī uzdrīkstēšanās spēju, ir atvērušās un kļuvušas pieejamākas plašākai sabiedrībai, kļūstot par izglītības resursu ne tikai tiešajai mērķa grupai – skolēniem, bet arī pieaugušajiem, veidojot un aprīkojot telpas, kur stundu laikā var darboties skolēni, bet citā laikā pieaugušie.

Mūžizglītība

JAUNAS ZINĀŠANAS UN PRASMES

Viens ir izveidot telpas, bet pavisam kas cits – piedāvāt tajās iedzīvotājiem saistošas nodarbības. Šajā ziņā jauni apvēršņi atklājušies izglītības iestādēm. Kopš skolu likteni nosaka skolēnu skaits un no tā atkarīgais finansējums, grūti paredzēt, kāda solās būt nākotne. Tā cieši saistīta ar iedzīvotāju darba iespējām dzīvesvietas tuvumā. Nespējot nopelnīt iztiku, daudzi kopā ar ģimenēm pārcēlušies uz lielākām pilsētām vai pat ārzemēm. Skolēnu skaits samazinās, bet pašas skolas kļūst arvien tukšākas. Lai izvairītos no „bojāejas”, neskaitāmām izglītības iestādēm nācies pārkāpt ierastos rāmjus, kur skola domāta tikai 1. – 9. vai 1. – 12. klašu skolēniem, kļūstot atvērtākiem un interesantākiem plašākai sabiedrības daļai. Vieniem tā ir nepieciešamība, bet citiem – jauns izaicinājums, piedāvājot izglīties kopā ar bērniem un jauniešiem visa mūža garumā. Un, kā izrādās, veiksmes gadījumā šāda pieeja spēj ne tikai iedvest skolas telpās jaunu dzīvību, bet arī atklāt kādam savus slēptos talantus, iekonomēt līdzekļus un pat veicināt patriotismu pret vietu, kur dzīvo.

... tapa koka izstrādājumu amatniecības interešu klubs, kas vieniem piedāvā apgūt koka darbu un mēbeļu gatavošanu, bet citiem, kam minētās prasmes nav svešas, izmantot telpas darbam, ja pašiem trūkst savas darbnīcas.

Viena no pirmajām, kas izmantoja LEADER finansējumu, lai spertu soli mūžizglītības virzienā, bija **Trapenes pamatskola**. Viņus uz to pamudināja Apes novada pašvaldības kopā ar Setomaa pašvaldību Igaunijā kopīgi realizētais Latvijas – Igaunijas pārrobežu sadarbības projekts „Buy local”. Trapenes pagasta pārvalde no šī projekta ieguva aprīkojumu **amatu mācības kabineta izveidei**. Trapenes pamatskolā nebija piemērotu telpu aprīkojuma izvietojšanai, bet pagasta pārvaldes piedāvātās doktorāta telpas prasīja gandrīz tikpat lielu finansējumu to pielāgošanai jeb rekonstrukcijai. „Alūksnes lauku partnerība” šajā projektā saskatīja potenciālu, virzot tālākai apstiprināšanai. Un kā nu ne? **Jaunais profesionālās ievirzes kabinets solīja piedāvāt iespējas apgūt jaunas zināšanas un prasmes kokapstrādē ne vien skolēniem, bet pagasta iedzīvotājiem**. Par to, ka finansējuma piešķirēji ar sniegto atbalstu nebija kļūdiņusies, pārliecināties varēja trīs gadus vēlāk, kad Trapenes pamatskola atkal klauvēja pie Alūksnes lauku partnerības durvīm. Šoreiz, lai iegūtu finansējumu **kokapstrādes mācību klases izveidei darbam ar rokas instrumentiem**, kas bija nepieciešams, lai nodalītu darbu ar mehāniskām iekārtām no darba ar rokas instrumentiem, kas pamatā nepieciešamas izgriezto koka detaļu pilnīgai apstrādei. Līdzīgs piedāvājums izveidots arī **Alūksnes novada vidusskolas telpās**. Tur ar LEADER atbalstu

tapa koka izstrādājumu amatniecības interešu klubs, kas vieniem piedāvā apgūt koka darbu un mēbeļu gatavošanu, bet citiem, kam minētās prasmes nav svešas, izmantot telpas darbam, ja pašiem trūkst savas darbnīcas.

Stāsts par mūžizglītības piedāvājumu Alūksnes un Apes novadu izglītības iestādēs nebūtu pilnīgs bez Dāvja Ozoliņa Apes vidusskolas, kas Alūksnes lauku partnerības redzeslokā pirmo reizi nokļuva pirms pieciem gadiem. Tobrīd iedzīvotājiem grūtības sagādāja 2008.gada izskaņā valstī sākusies ekonomiskā krīze. Algas samazinājās, daudzi zaudēja darbu un līdz ar to arī iztikas līdzekļus. Katrs santīms, ko varēja iekonomēt, kļuva par būtisku atspaidu ģimenes budžeta veidošanā. To apzinājās biedrības „Apes attīstības atbalsta klubs” dāmas, kuru priekšgalā stāvēja Dāvja Ozoliņa Apes vidusskolas skolotājas – Laura Pope un Dina Meistere. Viņuprāt, **teiciens „santīmu pie santīma nekrāsi, pie lata netiksi” attiecināms uz jebkuru lietu vai darbu, ko cilvēks var veikt pats, nemaksājot par to**, tāpēc **radās ideja – izveidot vienā no skolas telpām tekstildarbnīcu**, piedāvājot atbilstošus darba apstākļus un šūšanas tehniku gan saimniecisku darbu veikšanai, gan īpašu izstrādājumu noformēšanai un radīšanai. Krīzes apstākļos radītā tekstildarbnīca

... teiciens „santīmu pie santīma nekrāsi, pie lata netiksi” attiecināms uz jebkuru lietu vai darbu, ko cilvēks var veikt pats, nemaksājot par to ...

sastāvēja no divām šujmašīnām, vienas izšujamās mašīnas un overtoka, kā arī astoņiem darba galdiem un 16 krēsliem. **Varbūt lielai ražotnei necīgs aprīkojums, bet tobrīd cilvēkiem tā likās neatsverama bagātība.** „Lai iepazīstinātu ar jauno piedāvājumu, **aicinājām cilvēkus uz apmācībām.** Viņu vidū ļoti daudzas bija mammas. Un pirmais, ko viņas darīja, bija nonēsāto drēbju pārtaisīšana. Kleitām virsū šuva rakstiņus, kur bija radies kāds caurums vai izdilums. Savukārt bērniem uz džinsu celgaliņiem tika uzšūti ielāpiņi. Un tā mēs gājām gan ar kuģīšiem, gan mašīnītēm. Tāds tas laiks reāli bija,” atceras Dina.

Lai arī šobrīd ekonomiskā situācija uzlabojusies, **tekstildarbnīcas aprīkojums joprojām tiek intensīvi izmantots.** Tas lieti noder gan mājturības stundās, gan arī dažādu pasūtījumu veikšanai. Liels lepnums ir par to, ka **tekstildarbnīcā tapuši logo uz skolēnu formām,** ko Apes vidusskola pēdējos gados aktīvi mēģina ieviest. Skolas logo ir pašu izstrādāts. Mazāko bērnu vietā to izšuj skolotājas, bet lielākajiem tiek piedāvāts visu izdarīt saviem spēkiem. Pošoties šovasar notikušajiem XI Skolu jaunatnes dziesmu un deju svētkiem, **tekstildarbnīcā tapa Apes dalībniekiem domātie maisiņi ar savu īpašo logo.** Arī **novada karogs un daudzi citi pasūtījumi piemiņas**

zīmju vai logo veidā. „Tas savā ziņā veicina patriotismu, ka mēs varam lepoties ar pašu rokām veidotiem darbiem, nevis maksājam par to izgatavošanu citiem,” spriež Dina. Neatrukst arī pieprasījuma no malas, kur ielāpiņu uzšūšanu uz nodilušajiem džinsiem tagad nomainījusi vēlme uzšūt sev kaut ko skaistu vai paveikt lielāka formāta darbus, kā, piemēram, aizkaru šūšana, ko kurā katrā vietā neizdarīsi. **Tekstildarbnīca kļuvusi par atspēriena punktu arī citu projektu īstenošanā,** kā, piemēram, „Sorosa fonda – Latvija” iniciatīvai „Pārmaiņu iespējas skolām”, kas Dāvja Ozoliņa Apes vidusskolā ienāca 2013.gadā. **Tekstildarbnīca bija mūsu pirmais solis mūžizglītības virzienā.** Un, pateicoties tam, bija vieglāk uzrunāt cilvēkus, kad sākām īstenot „Sorosa fonda – Latvija” projektu. Tajā mums jau piedalījās cilvēki no diviem līdz 86 gadiem. **Viena daļa šeit jau bija bijuši, visu apskatījuši, iepazīnuši.** Un arī tas, atklāti runājot, daudz ko dod. Ja esi jau komunicējis ar kādu, kurš saka: „Nāc, lūdzu – te ir vēl kaut kas jauns!”, **tu atceries, cik labi bija iepriekšējā reizē, un saproti, ka tikpat labi varēs būt arī nākamajā,”** uzsver Dina.

Šo vārdu patiesumu apliecina Malienas pamatskolas gadījums. Šī izglītības iestāde sāka ar projektu iniciatīvā „Pārmaiņu iespējas skolām”, kura laikā skolas telpās tika

Ja stāstīto papildina ar vizuāliem uzskates materiāliem, šīs zināšanas ir daudz pilnīgākas.

izveidots **Malienas bērnu un ģimenes atbalsta centrs.** Jauno piedāvājumu izmantoja 90 dažāda vecuma pagasta iedzīvotāji un tobrīd 70 Malienas pamatskolas bērni. Kad projekts tuvojās noslēgumam, **iedzīvotāju vēlme iesaistīties un apmeklēt citas nodarbības bija tik liela, ka ar LEADER finansējumu iegādātās divas elektromehāniskās šujmašīnas un overloks kļuva ne tikai par loģisku turpinājumu, bet pat nepieciešamību.** Savukārt Apes attīstības atbalsta kluba aizsāko iniciatīvu lieliski papildinājusi biedrības „Radošo ideju centrs” īstenotā iecere, izveidot Apes tautas nama 2.stāvā „telpas, kur darboties priekš!” Tur šobrīd tiek piedāvāta iespēja iegādāties kādu darbu no vietējo amatnieku ekspozīcijas, arī tūristiem, bet vietējiem tā kļuvusi par citadeli radošu un neparastu zināšanu vai prasmju apguvi.

Latvijas Sarkanā Krusta Alūksnes komiteja ir attīstījusi vienu no saviem galvenajiem darbības laukiem – **pirmās palīdzības sniegšanas apmācības.** Nelaiimes gadījumi var rasties visikdienišķākās situācijās, kad, gaidot ierodamies ātro palīdzību, neatsverama nozīme ir spējai sniegt palīdzību nekavējoties. Līdz šim Alūksnes komitejā apmācības ritējušas, balstoties uz mutiski nodotām zināšanām. **Ja stāstīto papildina ar vizuāliem uzskates materiāliem, šīs zināšanas ir daudz pilnīgākas.**

Alūksnes komitejas vadītāja Ginta Priedīte smeļ, ka medicīniskās palīdzības sniedzēju vidū alūksnieši izceļas kā baltie zirbuli. Reti kurš var lepoties ar tik mūsdienīgu un jaunu medicīnisko somu, kurā atrodas viss nepieciešamais palīdzības sniegšanā.

Cienu teritoriju priekšrocība ir iespējā biežāk vienam ar otru kontaktēties un sadarboties, kā rezultātā iestādes un sabiedrība aktīvi mijiedarbojas un iesaistās viens otra aktivitātēs. Tāda ir arī Pirmskolas izglītības iestādes “Pūcīte” pieredze, jo iestādes audzēkņi aktīvi iesaistās vietējā kopienā, sadarbojoties ar bibliotēku un tautas namu. Bērni regulāri veido dažādus priekšnesumus un teatrālus uzvedumus, ar kuriem priecē skatītājus dažādos kultūras pasākumos. Lai pilnveidotu bērnu darba materiālo nodrošinājumu, tika izgatavoti dažādu profesiju tērpi, dažādām vecumu grupām.

Katrā laikā cilvēkam īpaša nozīme ir bijusi garīgai attīstībai. Šajā jautājumā liela nozīme ir draudzēm, kas darbojas konkrētā teritorijā un sniedz vajadzīgās zināšanas. **Biedrība “Veclaicenes avotiņš” attīstot sadarbību ar Pareizticīgo draudzi Alūksnē, atbalstīja iespēju realizēt sapni par Svētdienas skolas izveidi Alūksnē.**

Darbojoties ar konstruktoriem audzēkņi attīsta roku un pirkstu motoriku, loģisko un kreatīvo domāšanu, kā arī krāsu izpratni.

Strādāšana grupā ar citiem bērniem, veicina prasmi izteikt savas domas, komunicēt ar vienaudžiem.

Spēles rotaļu laukumos ir neatņemama ikdienas aktivitāšu sastāvdaļa bērniem, pusaudžiem un jauniešiem.

Mūsdienu straujais laiks un tehnoloģiju attīstība pieprasa arī darbībā ar jauniešiem pilnveidoties un apgūt arvien jaunas jomas, lai spētu piesaistīt un ieinteresēt viņus darboties.

Māksla ir nepieciešama jauno cilvēku attīstībai no dzimšanas. Tā ir kā dzīves sastāvdaļa. Tā nevar būt atdalīta no katra cita dzīves elementa. Nevar iemācīt bērnam būt par mākslinieku, bet var palīdzēt viņam attīstīt māksliniecisko domāšanu.

mūsdienu jaunatne

... mūsdienu jaunatne vairāk vēlas darboties ar datortehniku, attīstot dažādas brīžiem pat trakas idejas vizuālās mākslas un kino jomā, bet to diemžēl kavē vājas zināšanas šajās nozarēs.

Saturīga un attīstoša brīvā laika pavadīšana ir aktuāla dažādām iedzīvotāju grupām, tomēr īpaši būtiska tā ir bērniem un jauniešiem, tāpēc daudzviet teritorijā ir realizēti projekti, kas vērsti tieši uz šo mērķa grupu. Īpaši nozīmīga ir pašu bērnu un jauniešu iesaistīšana viņiem paredzēto aktivitāšu vietu plānošanā un veidošanā, kā arī savas vietas potenciāla un priekšrocību izmantošana. Būtiski ir darīt lietas tā, kā pašiem patīk, lai cik dīvainas tās nešķistu, skatoties no „vispārpieņemtajiem” sabiedrības standartiem, jo šī ir vieta, kur dzīvo tieši šie cilvēki ar savu izpratni par lietu kārtību.

*Brīvais laiks
bērniem un jauniešiem*

SAPNI PIEPILDĀS

Vērojot, kā skolu pamazām piepilda ne vien bērnu un jauniešu čalas, bet arī vecāka gada gājuma cilvēki, Dāvja Ozoliņa Apes vidusskolas skolotāja Ilze Celenberga saskatīja izdevību īstenot kādu sen lolotu sapni – **par vietu, kurā satikties dažādu paaudžu pārstāvjiem, lai mācītos vienam no otra ne vairs ar mācību grāmatu starpniecību, bet gan savstarpējām sarunām un dzīves gudrību dalīšanos.** Skolas izsenis bijušas sabiedrības kultūras un izglītības pamats. Mainoties ekonomiskajai un politiskajai situācijai valstī, tās loma sabiedrībā mazinājusies, taču ne veiksmes atslēga, **lai izglītības iestāde kļūtu par nozīmīgu kultūrvidi apkārtējiem cilvēkiem, tas iespējams vienīgi veiksmīgā sadarbībā skolai ar ģimenēm un kopienu.** Parasti ar ģimenēm tiek saprasti bērna vecāki, brāļi un māšas, taču – kur paliek vecvecāki? Viņi tomēr var lepoties ar vispamatīgāko dzīves rūdjumu un neatsveramām zināšanām, kas gūtas daudzu gadu desmitu garumā un ko mācību grāmatā neizlasīsi. Tiesa, lai sarīkotu dažādu paaudžu tikšanos un sasniegtu savu mērķi, vajadzīga mājīga un komfortabla telpa. Ķīmijas kabinetā taču nesēdēs!

Aktīvi centra veidošanā
iesaistījās jaunieši.

Tā pirms diviem gadiem durvis vēra **daudzfunkcionāls brīvā laika atpūtas, izziņas un izglītības centrs** – vieta, kas vērsta uz sadarbību un bērnu intelektuālo attīstību. Centra ideju izloloja skolotāja Ilze Celenberga, bet tā izveidi un iekārtošanu kūrēja biedrība „Ozolzīle” Apes izglītības attīstībai”. Centra atrašanās vietai tika izvēlēta telpa Apes vidusskolas 3.stāvā blakus skolas aktu zālei. Ar LEADER finansējumu veikts vienkāršots remonts, iegādāti krēsli, brīvi transformējami galdi un pufi nepiespiestākai atmosfērai, nodarbību materiālu komplekti, spēles un magnētiskā tāfele. **Aktīvi centra veidošanā iesaistījās jaunieši.** Viņi pašu rokām izgatavoja paklāju un aizkarus logiem, sadarbībā ar mājturības skolotāju parūpējās par dažādām galda un stacionārām attīstošajām spēlēm, kā arī apgleznoja vienu sienu kombinācijā ar laicīgām un vēsturiskām fotogrāfijām kā apliecinājumu laika ritējumam. Un tas šajā centrā ir ļoti būtisks.

Ikdienā centrā pulcējas bērni un jaunieši, kas uzturas tur starpbrīžos vai pēc stundām, spēlējot dambreti, šahu un citas galda spēles. Šīs telpas savām tikšanās reizēm izmanto **skolēnu pašpārvalde.** Tā lieti noder, kad Apes vidusskolā nākas uzņemt kāda skolēnu konkursa dalībniekus,

kā, piemēram, „Gudrās galvas”, organizēt jauniešu vai novada nevalstisko organizāciju forumu. Piepildījies arī sapnis par dažādu paaudžu satuvināšanos un sabiedrības saliedēšanos, vecvecākiem nākot un daloties savās zināšanās vai prasmēs. Piemēram, **kāda vecmāmiņa piedāvāja mācīt veidot dažādas atklātnītes.** Kad viesos uzaicināti **leģendārā Apes pūtēju orķestra dalībnieki,** bērniem izrādīti mūzikas instrumenti un nodemonstrēts to skanējums. „Skanēja visa skola,” atmiņās kavējas Dāvja Ozoliņa Apes vidusskolas direktore Dina Meistere. „Arī **paši opapi bija priecīgi, ka mazbērni viņus ierauga ne tikai kā orķestra dalībniekus, kas kaut kur kaut ko dara, bet kā vectēvus, kas var iemācīt kaut ko jaunu.**” Savukārt, kad rīkota tikšanās Komunistiskā genocīda upuru piemiņas dienā, centrā sapulcējušos represēto stāstus jaunieši klausījās absolūtā klusumā. „Ja tādā pusaudžu sabiedrībā valda klusums, tas nozīmē, ka tas ir kaut kas tāds, kas tomēr aizskar bērnu dvēselītes. Mūsdienās to panākt ir samērā grūti,” spriež Dina.

Arī citas izglītības iestādes izmantojušas LEADER finansējumu, lai uzlabotu bērnu un jauniešu brīvā laika pavadīšanas iespējas. Piemēram, **Ernsta Glikā Alūksnes Valsts ģimnāzijā**

Tomēr katrā, pat vismazākajā pagastā, ir jābūt pieejamiem pašiem nepieciešamākajiem sadzīves pakalpojumiem, iespējām pavadīt pilnvērtīgi brīvo laiku un atpūsties.

Iegādāti mūzikas instrumenti un aparatūra, kas izmantota jaunu muzikālo grupu veidošanā, tādējādi sniedzot iespēju Alūksnes mūzikas skolu absolvējušajiem jauniešiem turpināt attīstīt savu radošo potenciālu.

Gaismas un skaņas aprīkojumu radošajām izpausmēm iegādājās Alūksnes bērnu un jauniešu ar īpašām vajadzībām atbalsta centrs „Saulstariņi”, kā arī deju grupa „Style”, kas tikusi arī pie videokameras, ar kuru fiksēt mēģinājumu procesu un pēc tam analizēt kļūdas, tādējādi uzlabojot savu sniegumu. Apes jauniešu klubs „Slīdes” **multimediju iekārtu un miksto sēžammaisu** iegādē saskatīja iespējas **pieņemt jauniešiem kvalitatīvus kino vakarus** gan skatoties pašu veidotās filmas, gan citu ražotāju piedāvājumu. Aprīkojums netiek liegts arī citām organizācijām.

Apē ar LEADER finansējumu tapis tematisks bērnu rotaļu un atpūtas laukums pilsētas centrā. Bērnu rotaļu un atpūtas laukums izveidots arī Jaunalūksnes pagasta Kolbergī un Alūksnes Pils ielas daudzdzīvokļu nama pagalmā, kas papildināti arī ar āra treniņiem.

Aktīvi LEADER finansējuma piesaistē bijuši pededzieši. Kāda projekta īstenošanu uzņēmusies biedrība „Pededzes Nākotne”, cita – Pededzes pagasta pārvalde. „Es uzskatu, ka **katrs cilvēks var izvēlēties vidi, kurā dzīvot**. Un, ja priekšroka dota laukiem, neviens nedrīkst tikt sodīts par savu izvēli, nepiedāvājot līdzvērtīgas iespējas un dzīves apstākļus, kā pilsētā. Varbūt „vienlīdzīgas iespējas visiem” ir mazliet par skaļu teikts, jo, protams, ka Pededzē nekad nebūs ne vērienīgas sporta halles, ne tāds kultūras centrs, kāds ir Alūksnē. **Tomēr katrā, pat vismazākajā pagastā, ir jābūt pieejamiem pašiem nepieciešamākajiem sadzīves pakalpojumiem, iespējām pavadīt pilnvērtīgi brīvo laiku un atpūsties.** Sevišķi, ja runa ir par jauno paaudzi, kas šeit aug. Pabeidzot pamatskolu, bērni dosies mācīties tālāk. **Viņiem būs jābūt tikpat gudriem, izglītotiem un attīstītiem, kā pārējiem; ar savām interesēm un skaistām bērnības atmiņām.** Neviens taču neteiks, ka tu drīkst nezināt kaut ko vai neprast tikai tāpēc, ka esi uzaudzis ārpus pilsētas un tev trūcis labvēlīgu apstākļu izaugsmei,” uzskata Pededzes pagasta pārvaldes vadītāja Daiga Vītola.

Pateicoties finansējumam, pirms diviem gadiem starp Pededzes pamatskolas un muzeja ēku tapa **bērnu un jauniešu atpūtas, spēļu un rotaļu laukums.** Tas

Ar savām idejām rotaļu laukuma izveidē dalījās arī Pededzes pamatskolas skolēni, kuri piedalījās zīmējumu konkursā „Mans sapņu rotaļu laukums”.

izveidots no nulles, jo, kā izrādās, pagastā nebija ne smilšu kastes, ne visvienkāršāko šūpoļu. **Ar savām idejām rotaļu laukuma izveidē dalījās arī Pededzes pamatskolas skolēni, kuri piedalījās zīmējumu konkursā „Mans sapņu rotaļu laukums”.** Tagad pagasta centru ik dienas piepilda bērnu čalošana. Lai brīvā laikā pavadīšana kļūtu vēl aizraujošāka, ar LEADER finansējumu **iegādāti LEGO konstruktori. Tie palīdz attīstīt roku un pirkstu veiklību, kā arī loģisko un kreatīvo domāšanu.** Savukārt, kļūstot vecākiem, jaunieši var doties uzlabot veselību un fizisko izturību, izmantojot tautas namā izvietotos

treniņierus un spēļu galdus. **Varbūt kādam tautas nams un treniņieri liekas dīvains apvienojums, taču ne pededziešiem.** Viņiem tautas nams kļuvis par sabiedrisko norišu epicentru, kur ikdienā pulcējas visu paaudžu pārstāvji. Vairāk gan saistībā ar kultūras aktivitātēm. Tām piemīt **savs unikālais, neatkārtojams šarms, kurā izpaužas gan latviskā identitāte, gan atspoguļojas pierobeža.** Ar savu specifisko kultūras piedāvājumu pededzieši kļuvuši atpazīstami ne vien novadā, bet visā Latvijā un pat ārpus tās robežām. Ne velti šīm aktivitātēm pievērsta vislielākā uzmanība un arī piesaistīts nozīmīgākais finansējums.

Sapņi piepildās

Etnogrāfiski pareizs tautas tērps veido kolektīva vizuālo koptēlu, kas ir ļoti būtisks gan skatītājiem, gan skatēs kā vērtējuma kritērijs, gan arī kā izaugsmes motivācija pašiem dejotājiem.

Senas tradīcijas

Projektā izveidotos tērpus ir paredzēts īpaši izcelt, iestudējot jaunu Alūksnes novada **horeogrāfes Daigas Ozoliņas** veidotu oriģinālu zvedumu, izmantojot folkloras kopas "Ilgi" mūziku.

Deju kopa "Jukums" kopš 1998.gada atrodas valsts amatiermākslas kolektīvu tērpu kolekciju gatavošanas, valkāšanas un pielietošanas avangardā. 12 gadus "Jukuma" repertuārā ir arī izglītojoša programma par tērpu kolekciju gatavošanas, valkāšanas tradīcijām.

Masleņicu Pededzē svin kopš 1966.gada, kad pasākuma kulminācija bija zirgu pajūgu skriešanās sacensības. Tagad Masleņicas pasākumā tiek ceptas pankūkas, zirgu pajūgos tiek vizināti visi interesenti, koncertos piedalās vieskolektīvi no Krievijas.

Tautas nams nodrošināts ar kvalitatīvu un nepieciešamu aprīkojumu veicinās iedzīvotāju aktivitāti, pieejamību pasākumiem, sniegs iespējas lietderīgi pavadīt brīvo laiku...

Oriģinālu zvedums

Alūksnes novadā un arī Jaunannas pagastā ir **senas tautisko deju tradīcijas**, kuras ir aktīvi jāuztur, jārāda sabiedrībai un jānodod nākamajām paaudzēm, tā rūpējoties par to pārmantojamību.

Kultūra

Nozīmīga joma, kuras attīstībai piesaistīts būtisks LEADER finansējums, ir KULTŪRA. Kultūras jomā ir izdevies uzlabot atsevišķu kultūras iestāžu aprīkojumu, kas dažām bija svarīgs grūdiens nopietnai ilggadīgai attīstībai. Ir izdevies atbalstīt nozīmīgu un radošu kolektīvu darbību, atbalstot tērpu iegādi, kas ir bijis par pamatu īpašu un autentisku iestudējumu un priekšnesumu veidošanā. Šim ieguldījumam ir īpaša vērtība un nozīme mūsu teritorijas unikalitātes un ilgtspējas veidošanā.

KULTŪRAS VEIDOTĀJI PĀRSTEIDZ

Pededzes pagasts atrodas Alūksnes novada un Latvijas ziemeļaustrumu pierobežā. Pagasta ģeogrāfiskā atrašanās vieta ir cieši saistīta ar pagasta iedzīvotāju nacionālo sastāvu – 20% latvieši, 76% krievi un 4% cittautieši. No pārējā Alūksnes novada atšķirīgais nacionālais sastāvs pagastā lielā mērā veicinājis rosīgu sabiedrisko dzīvi, jo **tiek koptas gan latviešu, gan krievu tautas tradīcijas**. Sabiedriskās dzīves epicentrs ir Pededzes tautas nams – lielākais ārpus pilsētas esošais kultūras nams, kas celts 1976.gadā. Tajā tiek nostiprinātas gan gadiem koptas tradīcijas, gan veidojas pilnīgi jaunas. Starp ikgadējiem pasākumiem, kas izskan tālu aiz pagasta un novada robežām, minami senslāvu pavasara svētki **„Masļeņica” ar pankūku cepšanu, vizināšanos zirgu pajūgos un koncertiem**, kuros kuplā skaitā uzstājas ne vien paši pededzieši, bet arī mākslinieciski kolektīvi no apkārtnējiem pagastiem un Krievijas. Ikdienā tautas namā darbojas virkne pašdarbības kolektīvu. Jau gandrīz 20 gadus

Viss jaunais iespējams tikai tad, ja tam ir savs stāsts, vēsture un sava uguns, un pededziešiem tā ir.

tautas namā aktīvi darbojas jauniešu deju kolektīvs, kura repertuārā ir kā tautiskās, tā stilistiskās un modernās dejas. Šis kolektīvs spējis noturēt jauniešus, kuri šobrīd jau devušies lielajā dzīvē, studējot vai strādājot citās Latvijas pilsētās, bet, atbraucot mājās, atrod iespēju būt kopā dejā. Pirms diviem gadiem savu 15.dzimšanas dienu atzīmēja vēl viens šo svētku dalībnieks – folkloras kopa „Labā oma”, kuru zina gan Vidzemē un Rīgā, gan Krievijā. Savukārt jaunākais no amatiermākslas kolektīviem tautas namā ir vidējās paaudzes deju kolektīvs „Pededzieši”.

Lai arī kolektīvs darbojas vien pāris sezonas, tas spējis apliecināt vēlēšanos pilnveidoties un izvirzīt augstākus mērķus. Sākuma posmā „Pededzieši” uzstājās pašu dalībnieku sarūpētos tērpos, tāpēc, lai radītu iespējas iestudēt jaunas dejas un radītu skatēm vai konkursiem atbilstošu kopējo vizuālo tēlu, no LEADER piesaistīts finansējums **diviem deju tērpu komplektiem – „Latviešu tautas tērps” un „Krievu tautas tērps”**. Šī gan nebija pirmā reize, kad pededzieši palīdzību meklējuši pie „Alūksnes lauku partnerības”. Lai arī sabiedriski aktīvi, līdz pat 2011.gadam tautas nama skatuve bija apgaismota tikai ar dienas gaismas lampām, trūka jaunu logu un skatuves aizkaru, bet mūzikas atskaņošanai tika izmantots vecs magnetofons bez MP3 vai USB pieejas. Ar

LEADER finansējumu šīs problēmas izdevies atrisināt, iegādājoties gan četrus jaunus prožektorus, gan jaunu atskaņotāju. Piedevām sakārtota arī ģērbtuve, kas šobrīd nodrošināta ar pakaramajiem, spoguļiem, gludināšanas aprikojumu. Līdzīgus projektus īstenoja arī Liepnas (gaismas aparātūra un tērpi deju kolektīvam) un Jaunlaicenes (aprikojuma un inventāra iegāde) tautas nami, taču pededzieši pie tā vien neapstājās.

Pāris gadus vēlāk sperts nākamais solis attīstībā, iegādājoties **portatīvo datoru apskaņošanai, kā arī galvas un rokas bezvadu mikrofonu komplekts teatrālo uzvedumu sagatavošanai un āra pasākumu organizēšanai**. Iegādātā arī elektriskā plīts, lai, organizējot „Masļeņicu”, atvieglotu pankūku cepšanu. Lai arī minētās lietas nav prasījušas ievērojamu finansējumu, Pededzes pagasta pārvaldes vadītāja Daiga Vītola zina to vērtību. Laikā, kad pārvaldes budžetā naudas pietiek tikai pašām nepieciešamākajām lietām, grūti atļūcināt līdzekļus attīstībai. Pat tad, ja nepieciešams vien mazumiņš. **Šo lietu nozīmi apzinās paši pededzieši „Viss jaunais iespējams tikai tad, ja tam ir savs stāsts, vēsture un sava uguns, un pededziešiem tā ir,”** viņi savulaik rakstīja projekta pieteikumā. „Mums vajadzīga tikai iespēja un viss notiek.”

Aktīvi un iniciatīvas bagāti cilvēki ir katra pagasta lielākā vērtība, bet dzīvības pilns un dažādām norisēm pārbagāts tautas nams – katra vadītāja sapnis, uz ko tiekties.

Aktīvi un iniciatīvas bagāti cilvēki ir katra pagasta lielākā vērtība, bet dzīvības pilns un dažādām norisēm pārbagāts tautas nams – katra vadītāja sapnis, uz ko tiekties. Šo sapni jau kādu laiku izdzīvo Jaunannas tautas nama vadītāja Iveta Baltā – Vanaga. Šobrīd viņas vadītās iestādes paspārnē darbojas seši amatiermākslas kolektīvi – divi deju kolektīvi, divi teātri, divi vokālie ansambļi. Paralēli telpas izmanto neformālo iniciatīvu grupu dalībnieki, kas tautas namā iegriežas uz aerobikas nodarbībām, vingrošanu senioriem, nūjošanu, mākslas studiju vai, lai piedalītos jauniešu kluba „Tikšķis” kopā sanākšanas reizēs. **Cilvēku vēlme un interese ir tik liela, ka dažbrīd pat grūti sadalīt telpas.** Gribētāju uz tām konkrētos laikos ir vairāk, nekā iespējams piedāvāt. **„Tautas nams mums kļuvis par mazu – ar savu iniciatīvu un aktivitāti esam to pārauguši,”** smeļoties secina Iveta. Tiesa, iespējams, šobrīd situācija būtu pavisam citādāka, ja ne pirms pieciem gadiem rastā iespēja piesaistīt LEADER finansējumu. **„Šis finansējums, vienkāršiem vārdiem runājot, mums bija kā kulaks uz acs,”** neslēpj Iveta. „Tas gan nebija vienīgais iemesls, kāpēc esam šobrīd tur, kur esam. Tā bija vairāku apstākļu veiksmīga sakritība, taču, ja ne finansējums, izrāviens izpaliktu.”

Jaunannas tautas namu Iveta vada kopš 2009.gada. Jau tobrīd **tautas namu funkcijas daudzviet novadā pārsniedza tradicionālo piedāvājumu, proti, tā bija ne tikai vieta amatiermākslas un profesionālās mākslas pieejamības nodrošināšanai, bet arī tālākizglītības un vietējās sabiedrības pulcēšanās vieta.**

Jaunannas iedzīvotāji savu skaisto tautas namu bija gaidījuši divus gadus. Pa šo laiku „izdzīvot” izdevās tikai diviem kolektīviem – deju kopai „Jaunanna” un dramatiskajam kolektīvam „Šūpoles”. Savus mēģinājumus viņi bija aizvadījuši dažādās telpās, godam pārstāvēt pagastu skatēs un priecējot ar savu uzstāšanos citviet notiekošajos pasākumos. Tautas nams cilvēkiem bija vajadzīgs kā nekad, bet – kur ņemt līdzekļus tā iekārtošanai un aprīkošanai? Šajā brīdī savu pirmo projektu konkursu izsludināja Alūksnes lauku partnerība. No deviņiem iesniegtajiem projektiem, ierobežotā finansējuma dēļ, apstiprināti tika trīs. Viņu vidū arī **Jaunannas pagasta pārvaldes projekts par tautas nama aprīkojuma iegādi sabiedrisko aktivitāšu dažādošanai.** Ar iegūto finansējumu nodrošināti atbilstoši apstākļi un piemērota vide tērpu noliktavā, aktieru telpā, mazajā

Mēs nekad neesam apstājušies pie obligātā repertuāra vai prasībām, bet vienmēr meklējuši savu stilu – lietas, ko patīk darīt un kas sanāk.

zālē, bērnu un jauniešu telpā, oficiālajā sarunu telpā un vadītājas kabinetā. **„Iegādājāmie visu nepieciešamo inventāru un aprīkojām tautas namu tā, lai varētu pilnvērtīgi strādāt un nodrošināt iedzīvotājiem kvalitatīvu brīvā laika pavadīšanu,”** skaidro Iveta. **Cilvēkiem bija interese un vēlme darboties, bet LEADER finansējums ļāva tai izpausties īstajā laikā un vietā.** Tagad, atskatoties uz pēdējos piecos gados paveikto, Jaunannas tautas nama vadītāja ar prieku secina, ka interese nebūt nav mazinājusies, gan gājusi plašumā.

Visos kolektīvos ir pilni sastāvi, turklāt rindā uz tiem gaida vēl citi darboties gribētāji. Arī neformālo iniciatīvu grupu skaits aug. **Pateicoties tam, ka par sadzīves lietām vairs nebija jādodomā, Jaunannas tautas namā sākts ģenerēt idejas izaugsmei un attīstībai.** Tā pirms trīs gadiem biedrība „Interesu centrs „Jaunanna”” īstenoja projektu, kas **ļāva pilnībā nokomplektēt deju kopas „Jaunanna” Vidzemes novada 19.gadsimta otrās puses tautas tērpu** – līdzās esošajiem meiteņu brunčiem, vestēm, kreklēm, aubēm, puīšu biksēm un kreklēm no jauna izgatavot tautiskās vīriešu vestes, pusgaros svārkus (pusmēteļus) un cepures. Vienlaikus izgatavoti meiteņu

19.gadsimta beigu svētdienas tērpi, lai varētu tos izmantot raksturdeģām un oriģināļdeģām. **„Varētu teikt, ka esam tāds traks kolektīvs,”** smeļoties saka Iveta, kas pati papildina deju kolektīva rindas. **„Mēs nekad neesam apstājušies pie obligātā repertuāra vai prasībām, bet vienmēr meklējuši savu stilu – lietas, ko patīk darīt un kas sanāk.** Jau vairākus gadus mums ir laba sadarbība ar kolektīva krustmāti, horeogrāfi Daigu Ozoliņu, kas parūpējas par **īpaši mums radītām dejām.** Lai arī sākumā jaunos tērpus izveidojām ar domu par atsevišķu oriģinālzvedumu, šobrīd tos izmantojam, kad vien iespējams. **Tērpus ir iemīļojuši gan mūsu skatītāji, gan paši tajos jūtamies vienkārši izcili.** Ne visas dejas gribas un arī vajag dejot tautas tērpā. Katrai ir savs raksturs un arī stāsts, ko gribas pateikt skatītājiem, ir pilnīgi cits. Un tagad, pateicoties šiem tērpiem, mums ir daudz vieglāk to izdarīt.”

Par to, **cik būtisks ir kolektīva vizuālais tēls,** vairākkārt pārliecinājies Agris Veismanis, kas kopā ar sievu Initu vada precēto pāru deju kopu „Jukums” un deju kolektīvu „Olysta”. Pirmais apvieno Alūksnes, Jaunalūksnes, Ziemeļu, Alsviķu, Jaunannas, kā arī Apes pagastu dejotājus vecumā no 22 – 40 gadiem.

Skatītājiem vairs nepietiek tikai ar skanīgu, labi nodziedātu dziesmu vai noslīpētu deju soli. Cilvēki grib redzēt un sajūst vairāk, ar vārdiem “kvalitatīvs kultūras produkts” saprotot formas un satura kopību.

Mūsdienu sabiedrība kļūst arvien prasīgāka pret apkārt notiekošo. Izņēmums nav kultūras joma, kur no katra „kultūras produkta”, ko tam piedāvā, cilvēks gaida pārsteigumu. Skatītājiem vairs nepietiek tikai ar skanīgu, labi nodziedātu dziesmu vai noslīpētu deju soli. **Cilvēki grib redzēt un sajūst vairāk, ar vārdiem „kvalitatīvs kultūras produkts” saprotot formas un satura kopību. Deju kopai „Jukums”** tuvojās 30 gadu jubilejas sliekšnis. **Kopš 1998.gada tā atrodas valsts amatiermākslas kolektīvu tērpu kolekcijas gatavošanas, valkāšanas un pielietošanas avangardā.** Šajos gados repertuārā iekļauta pat izglītojoša programma par tērpu izcelsmi un valkāšanas tradīcijām. Pirms pieciem gadiem abi deju kolektīva vadītājiem radās ideja par **deju uzvedumu, kas stāstītu par dzīvi Alūksnē 20.gadsimta sākumā.** Lai to izdarītu, palīdzība meklēta Alūksnes lauku partnerībā, lai, piesaistot LEADER finansējumu, varētu izgatavot **16 lauku ierēdņu un viņu sievu tērpus** – mežsargu, pasta kalpotāju, ceļa inženieru, policistu, skolotāju, notāru, ārstu un citu profesiju ierēdņu tērpus. **„Tādi tērpi iepriekš nekur Latvijā nebija izgatavoti,”** atceras Agris. „Divdesmitā gadsimta sākumā Latvija atradās cariskās Krievijas sastāvā. Un tad ikvienam ierēdnim bija savs formas tērps, neatkarīgi no tā, vai biji dakteris, policists, zemes

ierīkotājs, skolotājs, vai arī advokāts un dzelzceļnieks. **Lai saprastu, kādiem vajag būt tērpiem, veicām nopietnu pētniecisko darbu.** Skatījāmies muzejos pieejamos materiālus, meklējām bildes. Pēc tam katram ierēdnim tika piemēlēts tērps sievietēm, lai abi papildinātu viens otru.” Pateicoties šiem tērpiem, tapa **programma „Smalki ļaudis Malienā”.** Tā šobrīd izrādīta ne vien visos nozīmīgākajos Alūksnes pasākumos, bet arī daudzviet citur Latvijā un pat ārpus tās robežām. Piemēram, Serbijā un Krievijā, uz kuriem „Jukums” devies, lai piedalītos starptautiskos festivālos. Tiesa, vērtība piemīt ne vien uzvedumam, bet tērpiem pašiem par sevi. Piedaloties Vispārējo latviešu dziesmu un deju svētku tautas tērpu skatē, „Jukums” ar saviem ierēdņu tērpiem ieguva vienu no galvenajām balvām. Tērpi aktīvi tikuši izmantoti arī citos pasākumos.

Savu īpašo seju šobrīd meklē otrs Veismaņu vadītais kolektīvs „Olysta”, kas pēc iedzīvotāju iniciatīvas nodibināts pirms diviem gadiem. Tas izceļas **ar vēlmi izzināt arheoloģiskos aspektus tautas dejās,** proti, **ne tikai dejojot, bet izzināt pagātņi caur tautas tērpiem.** Šobrīd arheoloģiskās tēmas tautu dejās maz izzinātas un iestudētas.

Šis ir jauns solis bibliotēkas pakalpojumu attīstīšanā, izmantojot mūsdienu tehnoloģijas un to iespējas.

Latvijā plašāk zināmi vien divi kolektīvi, kas deju arheoloģiskajos tērpos – viens darbojas Līgatnē, bet otrs Kuldīgā. „Olysta” pagaidām ir tikai sava darba sākumposmā, tāpēc grūti spriest, vai tai izdosies iekarot savu īpašo vietu Latvijas kultūras kartē un kļūt atpazīstamiem ar arheoloģiskajiem tērpiem. Jebkurā gadījumā tam būs labs pamats – LEADER finansējums arheoloģisko tērpu daļu iegādei, lai varētu nokomplektēt 12.gadsimta latgaļu tautas tērpus.

Savukārt pateicoties projektam „Alūksnes pilsētas Tautas nama amatierkolektīvu aprikojuma iegāde”, ieguvēji bija ne vien deju kolektīvs „Jukums”, kas tika pie saviem īpašajiem tērpiem, bet arī pārējie kolektīvi, kas tagad **var izmantot profilējamos prožektorus ar regulējamu gaismas leņķi un iespējām ievietot GOBO** (metāla ieliktnus), kas uz skatuves projicē nepieciešamo attēlu. Šī aprikojuma nozīmi, visticamāk, daudzi atceras no Ulda Sedlenieka Alūksnes Tautas teātra „Sliekšnis” izrādes „Kropļi”, kas atzinīgi novērtēta Latvijas mērogā.

Arī kultūras iestādes dzīvo līdzīgu laiku un ierauga labas iespējas jauno tehnoloģiju ieviešanā un aprikojuma uzlabošanā. **E-grāmatu lasītavas izveide Mārkalnes bibliotēkā,** kurā

iedzīvotāji var izmēģināt, ar ko tad atšķiras e - grāmatu lasīšana speciāli šim nolūkam paredzētos e - lasītājos no tā, kā to esam pieraduši darīt līdz šim. Šis ir jauns solis bibliotēkas pakalpojumu attīstīšanā, izmantojot mūsdienu tehnoloģijas un to iespējas. Izveidojot akvāriju, līdzās e-grāmatām, lasītava piedāvā bērniem ar zemu pašapziņu vai grūtībām lasīt, iespēju lasīt zivtiņām. **Lasīšana dzīvniekiem, kā terapija** ir izmēģināta vairākās, pasaules valstīs. Tā kā, atšķirībā no bērniem vai pieaugušajiem, dzīvnieki nekad nekritizē lasītāju, vairumā gadījumu skolēnu lasītprasme strauji uzlabojusies.

Alūksnes muzejs ir ieguldījis darbu pieejamības spektra dažādošanā. Tagad muzejā ir gan **kāpurķēžu pacēlētājs,** kas ļauj nokļūt arī cilvēkiem ar ierobežotām kustību iespējām uz Alūksnes Jaunās pils 2. stāvā iekārtotajām izstādēm, gan **mūsdienīgs aprikojums,** kas palīdz izveidot mobilās ekspozīcijas un doties iepazīstināt ar muzeja piedāvājumu ārpus tā telpām. Mobilo ekspozīciju piedāvājumu labprāt izmanto mācību iestādes, savu izglītojošo pasākumu dažādošanai, un sociālās aprūpes centri, klientu ikdienas paspilgtināšanai.

... jādomā, kādas iespējas piedāvāt pagasta iedzīvotājiem, lai ģimenes neizvēlētos mainīt dzīvesvietu tā iemesla dēļ, ka citur ir labāki apstākļi bērna attīstībai un lielākas iespējas brīvā laika pavadīšanai. Šobrīd laukos katrs bērns un katra ģimene ir ļoti, ļoti svarīga ...

fiziskā
aktivitāte

... jāturpina darbs pie sporta laukuma un tā apkārtnes labiekārtošanas un pilnveidošanas, mēģinot to veidot par aktīvu un simpātisku, starp jauniešiem un bērniem pieprasītu, vacāku pozitīvi novērtētu, atpūtas un sporta laukumu.

Pietiekama fiziskā aktivitāte ir pamats bērna, jaunieša veiksmīgai augšanai, attīstībai un veselībai ...

Sabiedrība ir sapratusi mazkustīga dzīvesveida negatīvo ietekmi uz veselību un sportisko aktivitāšu nepieciešamību veselības stiprināšanā un saglabāšanā.

Veselības
stiprināšana
un saglabāšana

Apkārtnē vide un tās kvalitāte ir nozīmīgs faktors, lai iedzīvotājiem būtu patīkami uzturēties konkrētā teritorijā. Gan pilsētas, gan ārpus pilsētas dzīvojošo vidū lielā cieņā ir aktīvā atpūta un tai paredzēto vietu pieejamība, īpaši jauniešiem, kas ir aktīvi un vērsti uz jaunu atpūtas un sporta virzienu attīstību, kam nepieciešama atbilstoša infrastruktūra.

Aktīvās atpūtas
vietu sakārtošana

MŪSDIENĪGI RISINĀJUMI DAŽĀDĀM GAUMĒM

Pēdējo piecu gadu laikā ar LEADER finansējumu labiekārtoti atpūtas un sporta laukumi Alsviķos, Annā, Ilzenē, Liepnā, Mālpupē, Veclaicē un Māriņkalnā. Strautiņos izveidots vissezona sporta un atpūtas laukums, ko ziemā var izmantot hokeja spēlēšanai, bet vasarā – florbolam. Šī iniciatīva uzskatāma par turpinājumu pāris gadus iepriekš veiktajai **Strautiņu pamatskolas sporta zāles vienkāršotajai renovācijai**. Savukārt **Zeltiņos izveidots sporta centrs**. Šī projekta realizācijas gaitā bijušās Zeltiņu pamatskolas ekā tika veikta dušas telpas vienkāršotā renovācija, līdzšinējo telpu paplašinot un ierīkojot tajā divas duškabīnes. Tās tagad var

izmantot pēc centrā piedāvātajām nodarbibām, kur inventārs tiek nodrošināts gan aerobikai un fitnesam, gan slēpošanai. No sporta centra vilušies neaizies arī tie, kam tīkamākas galda spēles – sākot ar galda tenisu un novusu līdz pat galda futbolam un hokejam. Savu artavu sporta infrastruktūras sakārtošanā snieguši arī Apes jaunieši, kas to uzsāka bez finansējuma piesaistes un pieaugušo klātbūtnes. Iestājoties siltākam laikam un vasaras brīvlaikam, **braukšana ar velosipēdu ir viens no iecienītākajiem brīvā laika pavadīšanas veidiem jaunās paaudzes vidū**. Jo vairāk brauc, jo meistarīgāks kļūsti un centies izmēģināt jaunus manevrus. Ielās to darīt ir bīstami, **tāpēc, atbilstoši saviem spēkiem un iespējām, jaunieši izveidoja BMX trases pamata elementus** – iezīmēja trasi un izveidoja nelielas virāžas, kas vairāk bija domātas mazākiem bērniem un iesācējiem. Šīs aktivitātes ievēroja Apes jauniešu klubs „Slīdes”, kas nolēma piesaistīt LEADER finansējumu, lai trase darbotos pilnvērtīgi un tā būtu pieejamāka plašākam jauniešu lokam – arī tādiem, kuriem jau ir iemaņas BMX sporta veidā. **Sak’, ja reiz paši jaunieši mēģina kaut ko izveidot, kāpēc gan nepalīdzēt?**

legūtais finansējums tika izmantots virsmas seguma materiālu iegādei, blietēšanai, kā arī jaunu un sarežģītāku virāžu izveidošanai.

... līdz ar trases pilnveidošanu un labiekārtošanu radās iespēja sarīkot BMX sacensības, kas pēdējos gados papildina Apes pilsētas svētku programmu.

Arī starta kalna izveidei. Savukārt **līdz ar trases pilnveidošanu un labiekārtošanu radās iespēja sarīkot BMX sacensības**, kas pēdējos gados papildina Apes pilsētas svētku programmu. „Uz pampakiem, ko bērni ar lāpstām sarakuši, sacensības taču nerikosi!” nosmejas Apes jauniešu kluba „Slīdes” vadītāja Liene Ābolkalne, skaidrojot paveiktā darba nozīmi. Lai arī tās vairāk ir treniņsacensības mazākajiem bērniem un iesācējiem, jaunajai paaudzei tā ir iespēja parādīt visiem, ko viņi gada laikā apguvuši un iemācījušies. Galu galā **vasarā trasē čum un mudž no jauniešiem, kas turp dodas vai nu paši, vai kopā ar vecākiem**.

Šī aktivitāte rosināja „Slīdes” dalībniekus neapstāties pie sasniegtā, bet līdzās trasei **izveidot sporta un atpūtas laukumu ar āra fitnesa iekārtām jeb brīvdabas trenižieriem**, kā arī stacionāru nojumi, kur paglābties pēkšņi uznākušā lietus gadījumā. Tagad to izmanto ne vien bērni, kas uz trenižieriem iesildās rezultatīvāka brauciena veikšanai, bet arī līdzīgi atnākušie vecāki, kuriem ir iespēja pavadīt laiku lietderīgi. „Arī nojume ir īsti vietā,” atzīst Liene. „Kad lietus, ir kur pabēgt, jo citādi apkārt nekā nav. Tāpat tagad ir vieglāk noorganizēt sacensības. Vairs nevajag vest galdus un krēslus no mājām vai celt citur aizlienētas teltis.

... lai arī Alūksnes un Apes novados, īsts tenisa laukums nav pieejams, apenieši atraduši iespējas, kā pašiem izmēģināt Ernestam Gulbim līdzvērtīgus manevrus un izbaudīt šī sporta veida garšu.

Viss ir uz vietas. Un, kad ikdienā vecāki satiekas, viņiem ir, kur piesēst un papļāpāt par dzīvi, kamēr bērni brauc pa trasīti. Lai uzsvērtu šīs vietas veselīgo nozīmi, tai apkārt sastādīti gan upeņu un jāņogu krūmi, gan bumbieres un ābeles. **Nākotnē plānots aktivās atpūtas laukumu paplašināt, izveidojot tur līdzās pludmales volejbola vai tenisa laukumu.** Sapnis par pēdējo nav izdomāts ne no kā, jo, lai arī Alūksnes un Apes novados, īsts tenisa laukums nav pieejams, apenieši atraduši iespējas, kā pašiem izmēģināt Ernestam Gulbim līdzvērtīgus manevrus un izbaudīt šī sporta veida garšu.

Mūsdienīgi risinājumi dažādām gaumēm

Sporta joma ir visvairāk attīstītā joma un piesaistījusi lielāko LEADER pieejamo finansējumu Alūksnes lauku partnerības teritorijā. Tas ir ļoti labs signāls, ceļā uz iedzīvotāju veselīga dzīvesveida veidošanu un uzturēšanu. Ir attīstīti tādi sporta veidi kā hokejs, galda teniss, lielais teniss, džudo, BMX, moto sports, riteņbraukšana, loka šaušana, orientēšanās, basketbols, florbols, vindsērfings, kaitsērfings, sportiskā sunkopība. Nozīmīgi ir tas, ka daudzos sporta veidos darbojas biedrības, kurām ir liela nozīme šī sporta veida nodrošināšanā un sacensību organizēšanā vietējā, nacionālā un starptautiskā līmenī.

LEPOJAMIES AR SPORTA TRADĪCIJĀM

„Tie apenieši taču ir traki!” reiz iesaucies vienīgā sporta veikala Alūksnē – individuālā uzņēmuma „Pie Zvejnieka” – īpašnieks Agris Zvejnieks. Viens pēc otra pārkot tenisa raketes. It kā te, Alūksnē, būtu kur viņas likt lietā! Taču **Apes novada iedzīvotāji zina, ka tas ne acumirkļīgs untums, ne neprāta mirklis.** Jau trešo gadu viņiem ik vasaru ir iespēja sacensties tenisa sacensībās, kas tiek rīkotas uz hokeja laukuma. Atsaucība šobrīd ir tik liela, ka nopietni tiek apsvērta doma izveidot vēl vienu laukumu, kas būtu piemērots lielā tenisa spēlei. Citādi, **lai turnīrs paspētu noslēgties, jāierobežo gribētāju skaits.** Jau tagad sacensības ilgst no agra pavasara līdz vēlām rudenim. Pērn vienspēles papildinātas ar dubultspēļu turnīru un atsevišķām sacensībām senioriem. Tas kļuva iespējams, pateicoties hokeja kluba (HK) „Ape” piesaistītajam finansējumam no LEADER **kvalitatīvu tenisa**

Cilvēkiem radies
pavisam cits azarts

rakešu iegādei, jo, kā saka – apetīte rodas ēdot. Vientaikus klubs parūpējās par **jauna novusa inventāra un tenisa galdu iegādi.** Tas **ļāva noorganizēt vērienīgākus galda tenisa un novusa mačus,** piesaistot dalībniekus no citiem novadiem. Arī pašiem sacensties labvēlīgākos apstākļos, kad runa ir spēcīgāko noskaidrošanu savējo vidū.

Pēdējos gados renesansi piedzīvojušas galda tenisa tradīcijas Alūksnes novadā, kur par tām rūpējas **sporta klubs „Lagūna”.** Pirms pieciem gadiem novadā tika piedāvātas vien pāris galda tenisa sacensības gadā. Un pat tad prieks bija par to, ja ieradās vairāk nekā 10 dalībnieki. Uz neko vairāk nevarēja cerēt. „Likās, ka vēl mazliet, un galda teniss kā sporta veids vispār izniks šajā pusē,” atzīst sporta kluba „Lagūna” vadītājs Aivars Dulbergs. Šādam scenārijam, par laimi, nebija lemts piepildīties. Kluba pārstāvji riskēja, izveidojot jaunu sacensību tradīciju – Alūksnes novada kausa izcīņu galda tenisā, kas notiek astoņās kārtās visa gada garumā. Paralēli uzrakstīts projekta pieteikums „Alūksnes lauku partnerībai”, pretendējot uz finansējumu **pieciem jauniem tenisa galdu komplektiem ar tīkliņiem, galda tenisa kortu norobežotājiem un galda tenisa trenāžieriem – robotam.** „Apstākļi piespieda to projektu rakstīt, citādi nebūtu tikuši

galā. Iepriekš mums bija pieejami četri tenisa galdi, no kuriem divi bija kritiskā stāvoklī. Tas neļāva palielināt treniņu dalībnieku skaitu, kā arī noorganizēt pilnvērtīgas sacensības ar citu novadu un valstu sportistu piedalīšanos,” atzīst Aivars.

Tagad viņš ar smaidu atceras sacensības, kurās zaudējums interpretēts kā nekvalitatīvā inventāra sekas – kādam tīkliņš ne tāds bijis, citam galda maliņa noskrambusi. Arī mērķis piesaistīt ārvalstu sportistus sasniegts. **Uz Alūksnes novada atklātās kausa izcīņas kārtām brauc dalībnieki gan no Igaunijas, gan Krievijas.** Dalībnieku skaits mērāms desmitos. Kārta nav sekmīgi noritējusi, ja tajās piedalījušies mazāk par 20 dalībniekiem, jo nu standarts – ir vismaz trīs vai četri desmiti. Savukārt **trenažieris – robots palīdz piesaistīt jauno paaudzi,** kas uz tā iecienījuši trenēt stabilitāti un fizisko izturību. „Mūsdienās jau jauniešus ar parastu spēlēšanu grūti piesaistīt,” secina Aivars, kurš šobrīd gada laikā organizē jau 11 sacensības – Alūksnes novada atklāto kausa izcīņu astoņās kārtās, novada čempionātu, turnīru pilsētas svētku ietvaros un Jāņa Baltauša atceres turnīru. **„Cilvēkiem radies pavisam cits azarts,”** spriež Aivars.

To, ka **treniņu un sacensību apstākļiem ir nozīme,** apliecina HK „Ape” vadītājs Andis Pops, kura lielā kaislība kopš

Sapnis par pašiem savu hokeja laukumu bija piepildījies, taču – kā to noturēt?

bērības ir hokejs. Patik gan pašam uzspēlēt, gan sekot līdzi Latvijas izlases gaitām Pasaulē čempionātā. Kaislība pret hokeju radījusi vēlmi, lai **tādas iespējas, kā viņam bērībā, varētu izmantot arī mūsdienā jaunā paaudzē.** Pateicoties Igaunijas – Latvijas pārrobežu sadarbības programmas projektam „Ceļā uz sportisku sabiedrību pārrobežas pašvaldībās”, pirms sešiem gadiem, 2009.gada rudenī, sākās hokeja laukuma būvniecība. Darbi tika pabeigti nākamā gada februārī ar turnīru „Robežripa”. **Sapnis par pašiem savu hokeja laukumu bija piepildījies, taču – kā to noturēt?**

Jau pirmajā sezonā laukums katru dienu no rīta līdz vēlam vakaram tika pilnībā noslogots, entuziastu skaitam sasniedzot vairākus desmitus. **Lai maksimāli nodrošinātu kvalitatīvas slidošanas iespējas, laukums atbilstoši jāgatavo.** Un šī darba veikšanai jāpārzina ledus uzliešanas specifika. HK „Ape” uzņēmās atbildību par laukuma sagatavošanu un uzturēšanu, taču pašu spēkiem gluži nespēja ar šīm lietām tikt galā, proti, tam nepieciešams tehniskais nodrošinājums – ūdens sūkņi ar šļūtenēm. Tas katru reizi sagādāts, pateicoties Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienesta Apes brigādei, vietējo iedzīvotāju un Apes komunālās nodaļas atsaucībai. Taču – cik ilgi

dzīvosī uz citu rēķina? It sevišķi, ja laukums jāatjauno vismaz trīs reizes nedēļā. Tāpat pirmā sezona bija bagāta ar sniegu. Vienas dienas laikā sniega sega varēja sasniegt līdz pat 50 centimetriem. Šādos gadījumos tikt galā ar brīvprātīgo darba spēku bija praktiski neiespējami. Talkā saukti pašvaldības darbinieki. Puiši ņēma rokās lāpstas un slotas, „aizlienēja” inventāru no Dāvja Ozoliņa Apes vidusskolas un Apes komunālās nodaļas.

Šie apstākļi jau pēc pirmās ziemas lika saprast – **ja gribam ne tikai priecāties par izveidoto hokeja laukumu, bet to arī pilnvērtīgi izmantot, nepieciešams papildus aprīkojums.** Tā ūdens sūkņi, mehāniskā tīrīšanas birste, kas palīdz sagatavot laukumu pirms ledus uzliešanas, un sniega lāpstas tika iegādāts ar LEADER finansējumu, bet vēl pēc pāris gadiem – sniega pūtējs, kas atviegloja laukuma tīrīšanu. Puišiem atlika tikai pārņemt sniegu pār borta malām. Vienlaikus iegādāti **hokeja spēles standartiem atbilstoši krekli un bikses tiesnešiem.** „Iepriekš vilkām to, kas pagādājās pa rokai,” atceroties kādreizējos laikus, nosmejas Andis. Šī **forma tagad tiek izmantota ne vien Apes hokeja laukumā notiekošajās sacensībās, bet arī Alūksnē.** Reiz HK „Ape” vīri uzaicināti tiesāt sacensības Rougē (Igaunijā), jo, lai cik mazas būtu

... vindsērfingu un kaitsērfingu – ūdens sporta veidiem, kuriem Alūksnes ezers un tā ģeogrāfiskais stāvoklis ir piemērotākais Austrumvidzemē.

sacensības, kuram gan negribas, lai tās notiktu atbilstoši visiem standartiem? Lielākais prieks gan ir par iegādāto tehniku hokeja laukuma uzkopšanai. **„Kaut daļēji, bet esam mehanizējuši šo procesu. Šī tehnika gan atvieglo rūpes par hokeja laukumu, gan palīdz to izdarīt operatīvi, lai pēc iespējas ātrāk to varētu izmantot,”** saka Andis.

Ar LEADER finansējumu **hokeja laukumu izdevies sakārtot arī alūksniešiem.** Sākuši ar līdzekļu piesaisti **hokeja bortiem, LED prožektoriem un slidu asināmajam aparātam,** šobrīd viņi var lepoties ar pašiem savu **dārza traktoru, kas tiek izmantots laukuma attīrīšanai no sniega.** Gadu gaitā ieguvumu no LEADER guvuši gandrīz visu populārāko sporta veidu pārstāvji – džudisti, florbolisti, loka šāvēji, orientieristi. Arī **kinologu biedrība „Remis”,** kas par iegūto finansējumu iegādājās inventāru **jauno suņu apmācību uzlabošanai un sacensību organizēšanai.** Pie sava sporta inventāra tikuši Mārkalnes pagasta iedzīvotāji, bet sporta klubs „Malēnija” paspēja „ielēkt” jau aizejošajā vilcienā, lai nodrošinātos ar sporta inventāru dažādos sporta veidos – basketbola, futbolā, florbolā un volejbolā. Šo ieguvumu vērtību varēs apjaust gan tie, kas ir sava sporta veida entuziasti, gan tie, kuriem patīk izmēģināt no visa pa druskai.

Šajā ziņā **par ekskluzīvu piedāvājumu parūpējies Māris Štīvka,** kas, iespējams, pēc gadiem Alūksnes sporta vēsturē ieies **kā jauna sporta veida ieviesējs šajā pusē.** Runa ir par **vindsērfingu un kaitsērfingu** – ūdens sporta veidiem, kuriem Alūksnes ezers un tā ģeogrāfiskais stāvoklis ir piemērotākais Austrumvidzemē. Viņa iniciatīva izpelnījās vietējo masu mediju uzmanību, bet drīz pēc tam – arī sabiedrības interesi. **Apģūt šo sporta veidu vēlējās daudzi citi alūksnieši un tuvāko pagastu iedzīvotāji.** „Gribētāju kļuva vairāk, nekā es spēju nodrošināt inventāru no saviem privātajiem līdzekļiem,” atklāj Māris. Palīdzība meklēta LEADER finansējumā, ar kuru **iegādāts papildu inventārs jaunu entuziastu apmācībai un autopiķēšanas inventāra pārvietošanai** līdz Alūksnes ezeram pilsētas vai ezeram pieguļošajās lauku teritorijās. Savukārt pērn piesaistīts finansējums **vindsērfinga ekipējumam, kas piemērots īpaši aukstam laikam.** Tā kā šo sporta veidu izmēģinātāji pieteicās uz nodarbinām ar aukstākā laikā, kad ūdens temperatūra bija nokritusies līdz 0 grādu, ar vasaras hidrotērpu izmantošanu vairs nepietika.

Apes mototrase tiek uzskatīta par vienu no interesantākajām, grūtākajām, sarežģītākajām un skaistākajām mototrasēm Latvijā.

Tagad vindsērfinga aktivitātes papildina Alūksnes novada lielāko pasākumu programmu. Piemēram, pirmo Ziemas sporta festivālu Alūksnē šīgada februārī vai Zušu svētku programma pagājušā gada jūnijā. Nerealizēts palicis vienīgi sapnis par savu sacensību sarīkošanu, taču to pagaidām aizstāj apmācīto dalībnieku entuziasms. Piemēram, piezvana kādā dienā puīši, lai paņemtu piekabi un inventāru un dotos uz jūru. „Gribētos, lai šādu cilvēku ir vairāk,” spriež Māris. „Jā, **vindsērfings nav priekš kura katra. Tas ir diezgan bīstams un fiziski smags sporta veids, taču, ja ir iespēja, kāpēc nepamēģināt?** Nevajag kautrēties. Lai tikai zvana un raksta – gan iespējas atradīsim, kā vienoties par labāko dienu un laiku. Un nevis gaidīt zvānu no manis, kad ezerā parādīsies vējš, bet pašiem to vērot un teikt: „**Šodien ir vējš – braucam!**”

Nevar nepieminēt arī **Alūksnes pilsētas riteņbraukšanas kluba “Velo”** centienus kvalitatīvu riteņbraukšanas pasākumu nodrošināšanā. Pateicoties LEADER, tagad kluba īpašumā ir gan furgona tipa piekabe, lai pārvietotos pa visdažādākajiem ceļiem, saglabājot inventāru tīru

un nebojātu, gan elektroģenerators vietām, kur nav pieejama elektrība, apskaņošanas iekārta, karogi ar vietu nosaukumiem, kas kalpo kā norādes, galdi, krēsli, kā arī daudzfunkcionāla telts.

Finansējums piešķirts arī **Apes mototrases labiekārtošanai**, kur tika rekonstruēta velosipēdu un motociklu mazgātuve, kā arī iegādāts inventārs trases sakopšanas darbu veikšanai. Biedrība “Motoklubs Ape” daudzus gadus šajā trasē organizē populārās sacensības “Vaidavas kauss”, MTB velomaratonu, kā arī veic trases sakopšanas un uzturēšanas darbus. Apes mototrase tiek uzskatīta par vienu no interesantākajām, grūtākajām, sarežģītākajām un skaistākajām mototrasēm Latvijā. Skatītāji novērtē Apes mototrasi raksturīgo pārskatāmību, jo tā izveidota uz dabiska reljefa – kalna nogāzes. Trase šajā vietā sāka veidot 1977.gadā Arvida Levana vadībā. Tajā notikušas daudzas plaša mēroga sacensības un dažādos laika posmos šeit notiek sacensības arī citos sporta veidos – mopēdu sportā, velosportā, autosportā, jātnieku sportā, ziemas sporta veidos.

Lauku un kultūrvēsturiskā mantojuma saglabāšana

Kultūrvēsturiskā mantojuma saglabāšanai ir ļoti sensitīva un īpaša noskaņa. Šie procesi parasti ir arī ļoti naudietilpīgi, jo saistīti ar kultūrvēsturisku vērtību saglabāšanu un atjaunošanu. Nedaudz, bet nozīmīgi ir izdevies ieguldīt šajā jomā, kas diemžēl irniecīgi pret visu mūsu teritorijas kultūrvēsturisko mantojumu.

APZINAMIES VĒRTĪBAS

2011.gada pavasarī Alūksnē parādījās informācija par šai pusei neraksturīgu kultūras piedāvājumu – itāļu 17.gadsimta baroka mūzikas koncertu. Tajā uzstāties solīja Latvijas Nacionālā simfoniskā orķestra mākslinieki Ainārs Paukšēns (viola da gamba un čells) un Raimonds Meldersis (vijole), kā arī komponists Uģis Prauliņš (klavesīns). Vēl interesantāku šo ziņu padarīja koncertam izvēlēta **norises vieta – Ērmaņu muiža Malienas pagastā**. Iespējams, ne viens vien tobrīd nodomāja – kam par godu Latvijā labi zināmi mūziķi ieradušies koncertēt Alūksnes pusē un kas ir Ērmaņu muiža? Kaut arī informācija likās pārāk neticama, lai būtu patiesa, koncerts notika, un vēsturē tas ieies kā Ērmaņu muižas klasicisma centra darbības atklāšanas pasākums.

Šobrīd Ērmaņu muiža komentārus vairs neprasa. Tā ieņēmusi savu nišu kultūras piedāvājumā. Tā nekonkurē ar novada kultūras namiem un nemēģina mākslīgi sapulcināt pēc iespējas lielākas tautas masas. **Muižā prieks ir par katru apmeklētāju.** Ieejas biļetes netiek prasītas. Tikvien kā ziedojums savu iespēju robežās, lai iegūtu līdzekļus muižas atjaunošanai,

Laipe slēpjas kustībā. Un katrs solis, kas mūs ved tajā virzienā, kādu mēs gribam šo vietu redzēt – tas mani dara laimīgu. Jā, protams, tas nav viegli, bet, ja zini, ko gribi redzēt beigās, tas, vai process ir viegls vai smags, kļūst mazsvarīgi.

bet, ja arī kabatas tukšas, paldies, ka atnācāt un piedalījāties ar savu klātbūtni kopīgi izdzīvotajā mākslinieciskajā pārdzīvojumā. Ne velti **ši vieta cilvēkiem asociējas ar īpašu šarmu un neikdienišķu atmosfēru. Šim gadsimtam neraksturīgu viesmīlību un manierēm. Un cilvēkiem patīk.**

Neuzbāzīgi un nemanāmi, bet **muižā notiekošais iekaro arvien plašākas sabiedrības daļas simpātijas.** Iespējams, savu lomu tajā nospēlējis **neparastais koncertu piedāvājums** – sākot no augstākās raudzes klasikas ar Latvijas spožākajām zvaigznēm līdz pat tango, folkgrupām un etnodžezam. Arī neparastākiem muzikālajiem grupējumiem, kas, iespējams, tiek dzirdēti pirmo un pēdējo reizi. Tikpat labi **panākumu atslēga ir muižas saimnieki – Latvijā zināmais komponists Uģis Prauliņš un viņa dzīvesbiedre, arhitekte Inga Prauliņa.** Jau vairākus gadus viņus vieno ne vien laulības saites, bet arī kāds **kopīgs sapnis – atjaunot muižu tās sākotnējā veidolā.**

Līdz šim gājis visādi. Te par ziedojumiem, te par Valsts Kultūrkapitāla fonda piešķirto finansējumu, te par iegūtajiem līdzekļiem no Valsts Kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcijas, **muiža pamazām mainās.** 2012.gadā ar Alūksnes un Apes novada fonda atbalstu

piedāvātas restaurācijas darbu pamatmācības nedēļa jauniešiem. Tajā amata noslēpumos dalījās pieredzējuši meistare Dace Lūse, kas kopā ar sanākušajiem interesentiem atjaunoja Ērmaņu muižas Nāriņu, taču drīz vien pienāca brīdis, kad muižai bija nepieciešami nopietnāki ieguldījumi, turklāt steidzami. Lai labiekārtotu un rekonstruētu kultūrvēsturiskā mantojuma – **Ērmaņu muižas – koncertvidi,** finansējums piesaistīts no LEADER.

„Šis finansējums izglāba muižu, jo mēs vieni paši nebūtu spējīgi finansiāli pacelt to, ko mēs izdarījām 2013.gada vasarā,” neslēpj Inga. **„Zinot, cik ārkārtīgi sliktā stāvoklī bija nesošās konstrukcijas, muiža būtu sabrukusi.”** Projekta ietvaros tika sakārtota muižas segtā terase, iegūstot romantisku brīvdabas estrādi, un uzlabota muižas zāle, ko tagad var izmantot dažādām kultūras aktivitātēm iekštelpās – koncertiem, izstādēm, semināriem. Rekonstrukcijas laikā **tika nomainīti jumta un terases fasādes materiāli, vienlaikus izbūvējot dekoratīvo tornīti – laternu.** Paralēli **tika rekonstruētas terases un jumta nesošās konstrukcijas,** azbestcimenta **jumta segums nomainīts pret apses koka skaidu jumta segumu** – atbilstoši vēsturiskajām amatniecības tradīcijām 19.gadsimta sākumā.

Tagad Inga atzīst, ka, ja vien sākumā būtu zinājuši, cik daudz finansējuma tas prasīs, „asinis” un nervus, būtu grūtāk saņemties, taču LEADER piešķirtais finansējums devis grūdienu, lai spertu nākamo soli tuvāk savai vīzijai. **„Mēs redzam, kā tas varētu izskatīties, un tas ir tas dzinulis, kas dod mums enerģiju un vēlmi, uz ko iet un uz ko tiekties,”** viņa saka. **„Laime slēpjas kustībā. Un katrs solis, kas mūs ved tajā virzienā, kādu mēs gribam šo vietu redzēt – tas mani dara laimīgu.** Jā, protams, tas nav viegli, bet, ja zini, ko gribi redzēt beigās, tas, vai process ir viegls vai smags, kļūst mazsvarīgi.”

Savukārt Uģis pauž cerību, ka viņu **pieredze ar Ērmaņu muižu dos iedvesmu citiem nenolaist rokas un nepaķaut krāsmatām vai sapūšanai to, kas kādreiz bijis skaists un ko vēl iespējams saglabāt.** Ēkai pastāvīgi mainoties, tā ik dienas piesaista jaunus apmeklētājus un interesentus. Pateicoties paveiktajam, kļuvis vieglāk noorganizēt koncertus. Arī uzņemt vairāk cilvēku, jo **pamazām Ērmaņu muižai parādās arvien vairāk fanu – cilvēku, kas deg par šo ideju kopā ar Prauliņu pāri.** Savukārt izbūvētajā dekoratīvajā tornīti viņš saskata pašas ēkas simbolu. Tā celta apgaismības laikmetā, bet **tornītis izstaro gaismu, ko tikpat labi var uztvert kā gara gaismu.**

Jā, **skaista un sakopta vide piesaista cilvēku uzmanību, taču, lai tādu izveidotu, nepieciešams ievērojams finansējums.** Un jo unikālāka vieta vai ēka, jo dārgāk tas izmaksā. Viens no ekskluzīvākajiem apskates objektiem Alūksnes novadā ir **Kalnecmpju pagasta Viktora Ķirpa Ates muzejs,** ko izlolojusi Ķirpu ģimene. Muzeja unikalitāte ir tā, ka tajā vienkopus atrodas Latvijas brīvalsts laikā darbinātā lauku tehnika, zirgu

inventārs, vairāki desmiti iekšdedzes motori, amatnieku darba rīki un citi lauku cilvēka darba rīki. **Priekšmeti komplektēti tā, lai varētu stāstīt par latviešu zemnieka dzīvi, darbu, sadzīvi, tradīcijām, saimniecisko dzīvi un politiskajiem notikumiem.** Muzeja krājums raksturo laika periodu no 19. gadsimta beigām līdz 20. gadsimtam. Muzeja ekspozīcija izvietota 19. – 20. gadsimtu koka ēkās ar skaidu jumtiem. Vēl pirms dažiem gadiem atsevišķām ēkām jumta seguma kalpošanas laiks pārsniedza 40 – 50 gadus, kas ir maksimālais šāda tipa jumtiem. Īpaši sliktā stāvoklī bija klēts un līnu šķūņa jumts, kas apdraudēja ne vien kopējo ēkas stāvokli, bet arī tajās izvietotās ekspozīcijas. Vienīgais iespējamais situācijas risinājums tika saskatīts Eiropas Savienības LEADER finansējuma piesaistē. Ar tā palīdzību **veikta abu minēto jumtu vienkāršota renovācija, nodrošinot ēku turpmāku saglabāšanu muzeja funkciju veikšanai.** Nozīmīgs solis sperts vēl viena lauku tūrisma objekta sakārtošanas virzienā. Tas ir **Jaunlaicenes muižas muzejs,** kas **piesaistīja finansējumu teritorijas labiekārtošanai.** Savukārt Alūksnē LEADER pieejas labumus var baudīt ikviens, kas savā ceļojumu maršrutā iekļāvis **Alūksnes Evāņģēliski luterisko baznīcu.** Tur, **nobruģējot baznīcas pagalmu un uzbūvējot pie ēkas uzbrauktuvi,** uzlabota baznīcas infrastruktūra un atvieglota pakalpojuma pieejamība cilvēkiem ratiņkrēsls un māmiņām ar bērnu ratiņiem.

Sociālie pakalpojumi

Skaistu vidi ap sevi vari novērtēt tad, ja pats jūties labi. Pēdējā laikā arvien lielāku lomu sabiedrībā spēlē sociālo pakalpojumu pieejamība, īpaši alternatīvu un higiēnas pakalpojumu pieejamība. Šo pakalpojumu pieejamība pēc iespējas tuvāk dzīves vietai, atbilstoši konkrētās teritorijas iedzīvotāju vajadzībām, ir liels izaicinājums gan pašvaldībai, gan sociālās jomas biedrībām/nodibinājumiem. Tajā pašā laikā situācija ir ļoti mainīga, jo to ietekmē dažādi ekonomiskie un sabiedriskie procesi. Līdz ar to jauni apstākļi pieprasa jaunus efektīvus risinājumus.

ATBILSTOŠI CILVĒKU VAJADZĪBĀM

Higiēnas pakalpojumi (veļas mazgāšana, duša) ir uzlaboti ne tikai pagastos – Alsviķos, Jaunalūksnē un Vecclaicēnē, **bet arī abu novadu centros** – Alūksnē un Apē. Savukārt **Mārupes pagastā izveidots dienas centrs** dažādām iedzīvotāju grupām, kurā atrodas arī „krīzes” istaba dažādās nelabvēlīgās dzīves situācijās nonākušiem iedzīvotājiem un lietotu apģērbu un preču maiņas punkts.

Nozīmīgu misiju sociālo pakalpojumu nodrošināšanas jomā veic **Sociālās aprūpes centrs „Alūksne”**. Tajā nonāk cilvēki, kuri nespēj vairs paši par sevi parūpēties vai kuriem nav, kas par viņiem gādātu. Lai arī pensionātā neviens nenokļūst aiz labas dzīves, **tā darbinieki cenšas darīt visu iespējamo, lai tur nokļuvušie klienti justos komfortabli un mājīgi**. Tas nav viegls uzdevums. Gan runājot par ikdienas darbu, gan finanšu līdzekļiem.

Aprūpes centrs nodrošina ilgstošu sociālo aprūpi un rehabilitāciju I un II grupas invalīdiem, kā arī

Higiēnas prasību ievērošana, pārvietošanās pa kāpnēm, rehabilitācijas pakalpojumi veselības uzlabošanai – veselam cilvēkam tas neliekas nekas ārkārtējs, kamēr tiem, kas ar to cīnās ikdienā, šo problēmu atrisināšana ir viena no mazajām ikdienas laimēm.

pensijas vecumu sasniegušām personām. Lielākajai daļai ir pārvie-tošanās problēmas. Daļa dzīvo ēkas 2.stāvā, taču pašu spēkiem pa trepēm daudzi pārvietoties nevar. „Saucām stiprākos no sava vidus, lai nes,” pirms dažiem gadiem it kā ierasto situāciju atceras Sociālās aprūpes centra „Alūksne” direktore Rasma Muceniece. Lai arī pašiem tāda finansējuma nebija, ideju līmenī apsvērta doma par lifta ierīkošanu, taču, konsultējoties ar būvniecības speciālistiem, izrādījās, ka 1898. gadā celtajai ēkai ir sarežģīts plānojums ar trīs galvenajām kāpnēm un vairākām mazākām, kas lifta ierīkošanu ierobežotās platības dēļ padarīja neiespējamu. Šī iemesla dēļ radās doma par **mobilo kāpurķēžu ratiņkrēslu pacēlāju**. To **varētu izmantot visās pansionāta kāpnēs, kā arī iecelt slimos klientus mikroautobusā un iekārtu paņemt līdzī uz slimnīcu vai poliklīniku**, lai gadījumā, ja arī tur nāktos pārvietoties pa kāpnēm, to varētu ērti izdarīt. Šo ideju par atbalstāmu saskatīja Alūksnes lauku partnerība. Finansējums tika piešķirts ne vien pacēlāja, bet arī divu saliekamo ratiņkrēslu ar atliecamajiem muguras balstiem iegādei un piebraucamā ceļa virsējā seguma atjaunošanai. Nākošajā gadā pansionāta darbinieki nolēma sasparoties un spert nākamo soli klientu dzīves kvalitātes uzlabošanā.

Rezultātā ar LEADER finansējumu **izveidoti trīs inovatīvi pakalpojumi**: cilvēku ar kustību traucējumiem droša pārvietošana mikroautobusā, uzstādot tajā pacēlāju un aprīkojot to ar drošības stiprinājumiem ratiņkrēslam un tajā sēdošajam cilvēkam; fizioterapijas pakalpojuma uzlabošana, iegādājoties „BIOPTRON” aparātu; ikdienas primāro higiēnas vajadzību nodrošināšanas uzlabošana, iegādājoties ērtus, drošus, higiēniskus un estētiskus tualetes krēslus, kuros ir iebūvēti maināmi podi ar vākiem. Jautāta par izmaiņām, ko šie ieguvumi devuši, Rasma uzsver – tie runā paši par sevi. „Ir grūti runāt par tādu lietu nepieciešamību, ko citi uztver kā pašsaprotamu,” viņa saka. „**Higiēnas prasību ievērošana, pārvietošanās pa kāpnēm, rehabilitācijas pakalpojumi veselības uzlabošanai – veselam cilvēkam tas neliekas nekas ārkārtējs, kamēr tiem, kas ar to cīnās ikdienā, šo problēmu atrisināšana ir viena no mazajām ikdienas laimēm.** Un par sasniegumu var uzskatīt to, ka vairs par šīm lietām nedomājam. Par savu klientu labklājību rūpējas arī otrs Alūksnes un Apes novados esošais pansionāts – **sociālās aprūpes centrs „Trapene”**, kas **labiekārtojais atpūtas laukumu** iekšpagalmā, kas ļauj centra iemītniekiem viegli izkļūt svaigā gaisā un rīkot saviesīgus āra pasākumus.

...jābūt savai iekšējai pārlicībai, ka es gribu mainīties, jo, ja mainos es, mainās arī mana ģimene. Tam jābūt gatavam.

Savukārt alternatīvu piedāvājumu sociālajā jomā pirms četriem gadiem nolēma ieviest Inga Strauta no Ziemera pagasta Māriņkalna. Izmantojot LEADER finansējumu, viņa **izveidoja atbalsta grupu vecākiem sekmīgai socializācijai no disfunkcionālām ģimenēm**. Tādā veidā Inga cerēja veicināt vecāku personības pilnveidi, rosināt viņus vērtību sistēmas attīstībai un jaunu uzvedības modeļu apgūšanai. Galu galā **ģimene, kurā bērns aug, ir nozīmīgākā vide, kas ietekmē bērna turpmāko dzīvi, taču ne visas ģimenes spēj sniegt drošu pamatu bērnu turpmākajai attīstībai**. „Projektu rakstīju ar domu, lai vecāki varētu labāk un kvalitatīvāk risināt savas ģimenes problēmas,” viņa stāsta. Ingas izstrādātā mācību programma balstījās uz trīs virzieniem: motivācijas veidošana, vecāku prasmes un zināšanas bērnu audzināšanā, kā arī vecāku un bērnu savstarpējās attiecības. Uzrunāti tika vecāki no dažādām ģimenēm, līdz atsaukušos skaits sasniedza 12 un varēja izveidot pirmo grupu. „Apmācību laikā mēs izmantojām dažādas metodes – darbs grupās, lekcijas, prāta vētras, modelēšanas un lomu spēles,” iepazīstina Inga. „**Sākumā viņi pieteicās zināšanu trūkuma dēļ par to, kas tas tāds īsti ir, bet tagad tā grupa, kas sākumā tika izveidota, darbojas joprojām**. Sezonu atklājam rudenos, kad visi lauku darbi apdarīti. Tad izvirzām

problēmas, ko gribam kopīgi risināt, apspriežam, ko jaunu vēlētos uzzināt vai iemācīties un – darbs var sākties.”

Izdzirdot pirmās grupas atsauksmes, parādījās jauni interesenti. Tā izveidojās otrā grupa, lai gan tās dalībnieki ir nepastāvīgāki. Ik pa laikam sastāvs nomainās. „Šajā gadījumā pietrūkst motivācijas. Un tas prasa lielāku darbu no manis kā grupas vadītājas, lai viņus lieku reizi uzaicinātu, uzrunātu,” viņa saka. Jautāta par pozitīvajiem ieguvumiem, Inga min **atsevišķas māmiņas no pirmās grupas, kas kļuvušas patstāvīgas, sasniegušas uzstādītos mērķus un līdz ar to atrisinājušas daļu no savām problēmām**. To apliecina statistikas rādītāji. Ja projekta sākumā abās grupās kopā bija 14 bezdarbnieki, tad pagājušā gada izskaņā tādu bija vairs tikai seši. Vai nebūtu vērts izveidot šādas atbalsta grupas arī citos pagastos? „Problēma jau nav nodarbinības vadīt. Arī pagastu pārvaldes ir gana pretimnākošas, lai nodrošinātu ar telpām,” atzīst Inga. „Vienīgais, ka cilvēkam jāsaprot – šīs tikšanās ir brīvprātīgas. Nevar nākt ar attieksmi „Man sociālais darbinieks teica.” **Cilvēkiem pašiem jāgrib**. Un tas ir viens no klupšanas akmeņiem, kāpēc grupas neveidojas. Tur jābūt savai iekšējai pārlicībai, ka es gribu mainīties, jo, ja mainos es, mainās arī mana ģimene. Tam jābūt gatavam.”

Jauni sadzīves pakalpojumi

Pieejami nepieciešamie sadzīves pakalpojumi pilsētā un pagastos bija viena no biežāk akcentētajām iedzīvotāju vajadzībām, izstrādājot ALP Stratēģiju 2009–2013. Katrs izveidotais pakalpojums ir nozīmīgs ieguvums iedzīvotāju dzīves kvalitātes uzlabošanā. Gandrīz visi šie pakalpojumi ir saistīti ar uzņēmējdarbības attīstību, kas kopumā ceļ teritorijas iedzīvotāju labklājību. Īpaši nozīmīgs ES finansējums šādu pakalpojumu attīstībā ir teritorijās, kas atrodas ārpus reģiona attīstības centriem, kur katrs samazinājums sākotnējos izdevumos, atvieglo pakalpojuma ieviešanu un nodrošināšanu.

IESPĒJA BŪT DROSMĪGIEM

Aizvadītajā periodā Alūksnes lauku partnerība deva iespēju pašvaldībām un aktīviem iedzīvotājiem veidot jaunus sadzīves pakalpojumus, radot jaunas uzņēmējdarbības aktivitātes un darbavietas. Tam par piemēru var minēt Alūksnes novada pašvaldību. Pēdējos gados **pieauga vajadzība pēc arboristu jeb kokkopju pakalpojumiem**, taču Alūksnes novadā un tuvākajā apkārtnē šādu pakalpojumu neviena profesionāla oficiāli reģistrēta firma nepiedāvāja. Lai arī profesijas nosaukums nav plaši pazīstams, daudzi saskārušies ar situācijām, kas saistītas ar publisko un individuālo **apstādījumu koku un krūmu stādīšanu, kopšanu, vainagu veidošanu, formēšanu un izzāģēšanu**. Arborists likvidē vēja un citu faktoru nodarītos postījumus un novāc bīstamos kokus, kas apdraud ēkas, elektrolīnijas, autoceļus un citus objektus. Viņš pazīst kokus un krūmus, un spēj pielietot to stādīšanā un kopšanā nepieciešamās tehnoloģijas, agrotehniskos pasākumus un darba paņēmienus **lielā augstumā**. Bieži ar lūgumiem palīdzēt nozāģēt kādu bīstamu koku vai likvidēt vējgāžu sekas pašvaldības aģentūrā

Iespēju izveidot jaunus vai uzlabot jau esošos pakalpojumus pēdējos gados saskatījuši daudzi.

“Spodra” vērsās ne vien novada, bet arī pilsētas iedzīvotāji. Ne vienmēr bija iespējams piebraukt ar pacelāju bīstamajā vietā. Lai kvalitatīvi veiktu darbu, vajadzēja specializētu aprīkojumu un zināšanas. Vietās, kur nevarēja piekļūt ar autopacelāju, aģentūra pakalpojumu īrēja no specializētajām firmām, kas piedāvā arboristu pakalpojumus, taču atrodas tālu no Alūksnes. Tas ievērojami sadārdzināja pakalpojuma izmaksas. Šī iemesla dēļ pašvaldība piesaistīja LEADER finansējumu, lai **iegādātos specializēto arborista aprīkojumu**, savukārt par pašvaldības līdzekļiem apmācīja divus jauniešus, kā ar to rīkoties.

Iespēju izveidot jaunus vai uzlabot jau esošos pakalpojumus pēdējos gados saskatījuši daudzi. Liepnā iekārtotas **telpas friziera pakalpojumiem**, kurus pēc pieprasījuma sniedz friziere no Alūksnes. Zemnieku saimniecība “Plešulauzi” attīstīja jaunu pakalpojumu, piedāvājot iedzīvotājiem palīdzību **malkas sagatavošanā**. Alūksnē durvis vēra **darbnīca, piedāvājot remonta un apkopes pakalpojumus ūdens un sauszemes transportlīdzekļu dzinējiem**. Inese Zelča nolēma ieviest skaistuma un veselības etalonu, sniedzot **vakuuma un rullīšu masāžas pakalpojumus**. Galdnieks Toms Sedlenieks iegādājās aprīkojumu, paplašinot pakalpojumu

klāstu - **sākot no koka izstrādājumu restaurācijas un labošanas līdz pat jaunu izstrādājumu izgatavošanai no visdažādākajiem kokmateriāliem**. Vēlāk šīs prasmes liktas lietā, palīdzot iekārtot telpas kādam citam ar LEADER atbalstītam uzņēmumam - SIA “Mūsu maiznieks”. Savukārt biedrība “Astes un Ūsas”, kuras paspārnē darbojas dzīvnieku patversme un kas rūpējas par klaiņojošo dzīvnieku notveršanu, tika pie **speciāla dzīvnieku kūrēja aprīkojuma**, kas ļāva uzlabot darba drošību un padarīt to humānāku un pērn viņi spēra nākamo soli savā attīstībā, veicot vienkāršoto dzīvnieku mājas renovāciju, radot labvēlīgus apstākļus **dzīvnieku viesnīcas pakalpojuma ieviešanai**.

leviešot šo projektu, tiks attīstīta uzņēmējdarbība, palielinot produkcijas apjomu un uzlabojot lopu audzēšanas apstākļus.

Zeme smaida

Galvenais uzsvars pretendenta šķirņu izvēlē ir, lai tās ražotu vizuāli pievilcīgus, garšīgus augļus ar labiem uzglabāšanas un transportēšanas rādītājiem.

Apceļojot pasauli darba un atpūtas vajadzībās, atbalsta pretendents pievērsis uzmanību lauksaimniecības attīstībai ārvalstīs un nonācis pie secinājuma, kas vienmēr atgriežas domās – **Latvijā ir tik lielas auglīgas zemes platības, kuras netiek izmantotas cilvēku neuzņēmības dēļ.**

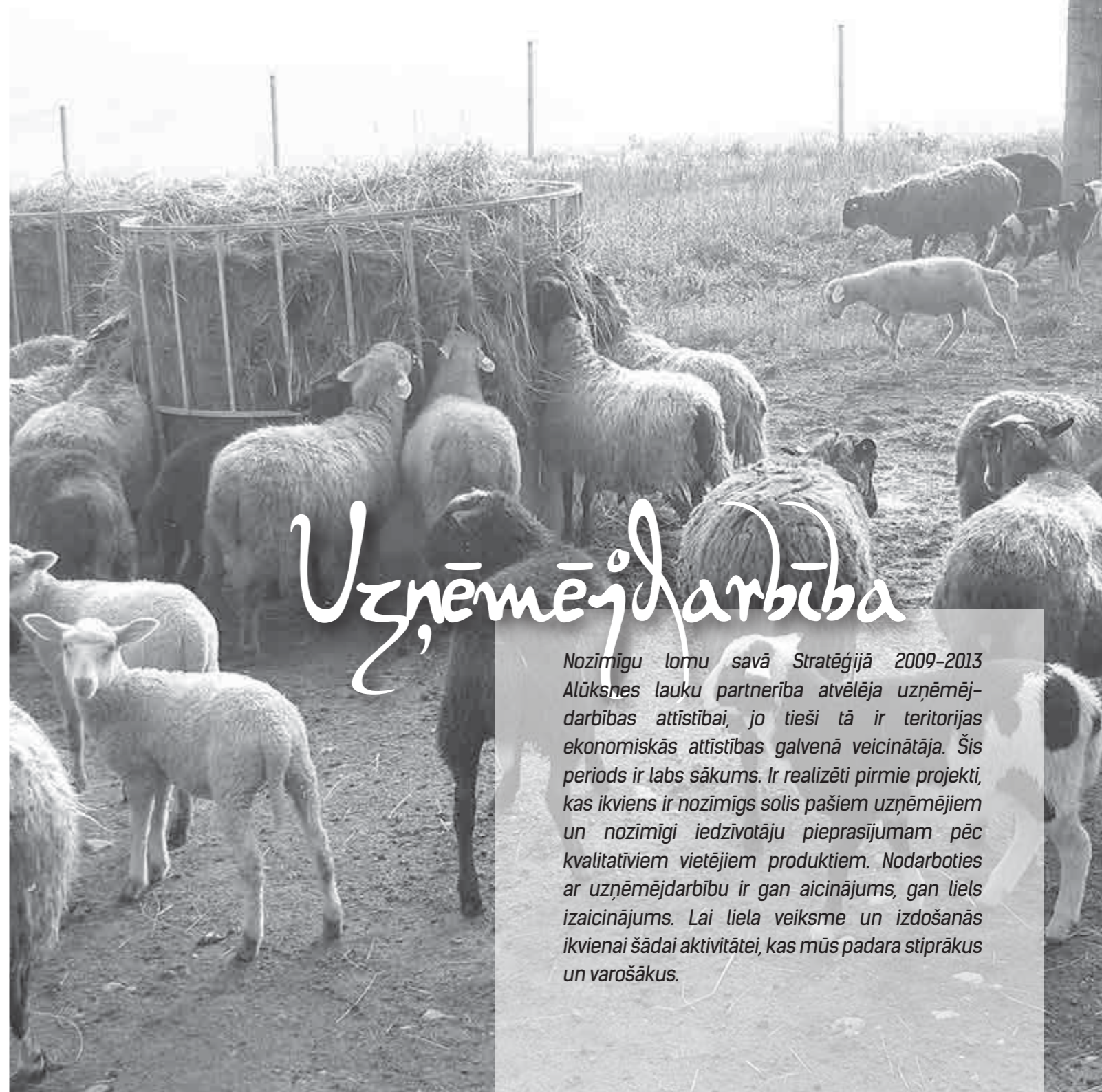
*vietējais
tirgus*

legūto produkciju ir paredzēts realizēt gan vietējā tirgū, gan dažādos tirgos ārpus novada.

Zeme smaida, kad uz viņu skaistas domas raida.

*Auglīgas zemes
platības*

Pirms uzņēmējdarbības uzsākšanas, tika veikta paredzētās darbības jomas izpēte. Lai meklētu labākos risinājumus savā darbībā, ir organizēta pieredzes apmaiņa ... Tāpat ir veiktas dažādas degustācijas un analīzes, lai spētu izvērtēt, kādā veidā nonākt pie kvalitatīva produkta par nedārgu cenu.

Uzņēmējdarbība

Nozīmīgu lomu savā Stratēģijā 2009-2013 Alūksnes lauku partnerība atvēlēja uzņēmējdarbības attīstībai, jo tieši tā ir teritorijas ekonomiskās attīstības galvenā veicinātāja. Šis periods ir labs sākums. Ir realizēti pirmie projekti, kas ikviens ir nozīmīgs solis pašiem uzņēmējiem un nozīmīgi iedzīvotāju pieprasījumam pēc kvalitatīviem vietējiem produktiem. Nodarboties ar uzņēmējdarbību ir gan aicinājums, gan liels izaicinājums. Lai liela veiksmē un izdošanās ikvienai šādai aktivitātei, kas mūs padara stiprākus un varošākus.

SPĒJAM UZDROŠINĀTIES UN MAINĪTIES

Lai arī uz uzņēmējdarbību sākotnēji tika liktas lielas cerības, pirmajos gados pieprasījuma nebija. Esošajiem uzņēmējiem saistošākas likās citas Eiropas Savienības fondu piedāvātās programmas, kurās nosacījumi bija tie paši, bet summas - krietni lielākas. Kāpēc tērēt laiku, dzenoties pēc finansējuma, kura vietā vari dabūt desmit reizes lielāku summu? Viss mainījās 2012. gadā. Pēckrīzes periodā valsts līmenī tika meklēti efektīvi risinājumi vietējās ekonomikas stiprināšanai. Tika pārdalīti finansējumi. **Līdz ar to LEADER pieejai tika piešķirts papildus finansējums ar precīzu mērķi - lauksaimniecības ražošanas/pārstrādes un mājražošanas attīstībai. Tā izveidojās pavisam jauna Rīcība „Lauksaimniecības produktu ražošanas, pārstrādes un pirmapstrādes veicināšana”, trāpot desmitniekā. Un kā nu ne? Liela daļa Alūksnes lauku partnerības teritorijā esošo uzņēmumu ir zemnieku saimniecības, kas ražo lauksaimniecības produktus. Laikā, kad arvien vairāk tiek domāts par pievienotās vērtības radīšanu un produkta kvalitātes uzlabošanu, jaunas iespējas paveras lauksaimniecībā strādājošajiem, attīstot saražotās produkcijas pārstrādi**

un pirmapstrādi. Lai pievērstu uzmanību jaunajam piedāvājumam, atsevišķas projektu konkursa kārtas tika veltītas tieši šai jomai. Un tam bija rezultāti.

Vieni no pirmajiem, kas šajā aktivitātē saskatīja iespējas izaugsmei, bija **Ilzenes pagasta zemnieku saimniecība “Paipalas”**. Kopš 2011. gada, tur uzsākta ķiploku audzēšana. Ir arī ābeļdārzs, kura produkcija daļēji aiziet bojā, jo trūkst iespēju to pārstrādāt. Ar LEADER atbalstu **iegādāta augļa žāvētava un dārzeņu griezējs**, kas tagad tiek izmantots **kaltētu ķiploku skaidiņu, ķirbju sukāžu, žāvētu ābolu un garšvielu maisījumu gatavošanai**. Drīz vien pieprasījums pēc šiem produktiem pārsniedza piedāvājumu. Lielākās problēmas radīja garšvielu smalcināšana, tāpēc pērn iegādātas **garšvielu dzirnavas**. Viņu piemēram sekoja vairāki citi. **Mārkalnes zemnieku saimniecība “Sauleskalns”** specializējas medus ražošanā. Tas marķēts ar Latvijas Bīskopības biedrības izveidoto preču zīmi, kas garantē, ka medus ir ievākts Latvijā. Pēdējos gados pieprasījums pieaudzis, tāpēc ar LEADER palīdzību saskatīta iespēja iegādāties pārvietojamu bišu paviljonu desmit saimēm, kā arī **medus sviešanas un fasēšanas iekārtu**. Pateicoties tai, tagad iegūto medu var apstrādāt medus ieguves

Bieži vien lauku teritorijās daudz kas vēl nav atnācis, nav attīstījies, tāpēc domāju, ka atrast savu nišu ir salīdzinoši vieglāk nekā Rīgā.

vietā un novērst piesārņojuma iespējamo rašanos sviešanas un iepakojšanas procesā. Individuālais komersants **“K.I.G.” Alsviķos** iegādājās traktortehniku ar aprīkojumu sava uzņēmuma darbības paplašināšanai, uzsākot dārzeņu kultūras - ķiploku audzēšanu. Savukārt **Liene Bērtiņa**, kas specializējusies lopkopībā, piesaistīja finansējumu aitu ganāmpulka turēšanas apstākļu uzlabošanai, **izveidojot žogu ganībām un iegādājot atbilstošas apaļās barotavas** ganāmpulka piebarošanai.

Īpašs stāsts saistās ar pēdējo trīs ieceru īstenotājiem, kam piešķirts finansējums pagājušajā periodā. Tie ir cilvēki, kuri izbraukājuši pasaules malu malas un izmēģinājuši laimi Latvijas lielākajās pilsētās, un novērtē iespēju atgriezties dzimtajā pilsētā, lai realizētu savus sapņus. Vieni no viņiem ir Armīns Taimiņš un Aivars Neimanis, kuri izveidoja kopīgu uzņēmumu **SIA „MŪSU MAIZNIEKS”** un pāris dienas pēc Līgo svētkiem Jaunalūksnes pagasta Kolberģi atvēra savu **maizes ceptuvi**. Tās īpašais piedāvājums ir **pašu cepta maize pēc sentēvu receptēm**.

Ideja par maizes cepšanu radās Armīna mammai. “Nu, kā tā var būt, ka, ieejot veikalā, nevari nopirkt kārtīgu maizi?” viņa pukojās. Mamma ar laiku domāja mūrēt maizes krāsni mājās priekš savām

... pieauga arī sajūta, ka būt mājās kopā ar ģimeni un strādāt šeit, ir daudz patīkamāk.

vajadzībām, bet Armīns viņas ideju pārtvēra, realizējot to mazliet plašākos mērogos. Tā kā tikai no maizes pārdošanas vien būtu grūti izdzīvot, veikala sortiments papildināts ar blakus piedāvājumu - **picām un konditorejas izstrādājumiem**. Lai arī daudzi uzskata, ka attīstīt uzņēmējdarbību laukos ir grūtāk, nekā pilsētās, Armīns ir pretējās domās. **"Bieži vien lauku teritorijās daudz kas vēl vispār nav atnācis, nav attīstījies, tāpēc domāju, ka atrast savu nišu ir salīdzinoši vieglāk nekā Rīgā,"** viņš spriež. **Nozīme ir uzņēmējdarbības uzsākšanai dzimtajā pusē. Te ir gan draugi, gan radi, kas emocionāli procesu padara krietni vieglāku.**

Armīns un Aivars ir no jaunajiem uzņēmējiem Alūksnes lauku partnerības teritorijā, ko ievērojuši Latvijas Neatkarīgās televīzijas raidījuma "Veiksmīgs uzņēmējs" veidotāji. Iespēja izstāstīt savu stāstu Latvijai tika dota arī **Arvim Šteineram**. Viņš **izveidojis ābeļdārzu**, kur pirmā ābolu raža no 605 ābelītēm ienāks tikai pēc 4 - 5 gadiem. Iedvesmu uzņēmējdarbības uzsākšanai Arvis smēlies Dienvidāfrikā, kur kādu laiku ceļojis apkārt. **Tur vietējie iedzīvotāji apstrādā akmeņainākās vietas, lai tikai iestādītu kādu vīnogulāju vai kultūraugu. Cīnās par katru zemīti, bet Latvijā tās ir tik daudz!** "Pēc trīs gadiem pietiks sev,

pēc četriem - sev un draugiem un pēc piektā - domā kur likt," tuvāko gadu plāns jau ir galvā iekalts. Tiesa, Arvis ir pārliecināts, ka "domā kur likt" neistenosies burtiskā nozīmē. Viņaprāt, pieprasījums būs, jo **Latvijas ābolus izpērk ļoti strauji**. Savukārt dzimtajā pusē izveidotais ābeļdārzs Rīgā strādājošajam Arvim liek arvien biežāk doties Alūksnes virzienā, lai apraudzītu savu lolojumu.

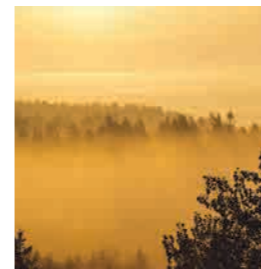
Rolands Drelnieks ir jauns vīrietis, kas daudzus gadus darba gaitas vadīja Zviedrijā, kur kopā ar tēti strādāja būvniecības jomā. Darbs bija sezonāls, kas ļāva ik pa laikam dzīvot Latvijā un iesaistīties savu vecāku mantotās Alsviķu pagasta "Jaunniedru" piemājas saimniecības apsaimniekošanā. Tradicionāli arī šajā saimniecībā blakus citam tika audzēti gurķi un tomāti savam patēriņam. Taču raža vienmēr bija lielāka un tika piedāvāta draugiem un kaimiņiem. Pēdējā laikā pieprasījums pēc gurķiem un tomātiem arvien palielinājās un **pieauga arī sajūta, ka būt mājās kopā ar ģimeni un strādāt šeit, ir daudz patīkamāk**. Tika sperts jauns solis piemājas saimniecības attīstībā un tika uzceltas **divas jaunas siltumnīcas tomātu un gurķu audzēšanai**, lai spētu apmierināt iedzīvotāju vēlmes pēc kvalitatīviem un daudzveidīgām šķirnēm bagātiem tomātiem un gurķiem, kas šobrīd jau tiek piedāvāti vietējā tirgū.

Iespējams, ar laiku jaunus pakalpojumus, izveidojot savu uzņēmumu vai kļūstot par pašnodarbinātām personām, ieviesīs arī cilvēki, kas pēdējās trīs ziemas viesojušies Anitas Šteineres mājā Alsviķu pagasta Karvā. Tur 2012. gadā ar LEADER pieejas atbalstu iegādātas **trīs adāmās mašīnas un divas filcēšanas iekārtas**, lai iedzīvotāji varētu apgūt **jaunas prasmes saimniecībās iegūtās vilnas apstrādē**. Piedāvājuma saknes meklējamas projektā "Heifer International", kurā Anita pārstāvētā **Latvijas Labklājības veicināšanas biedrība "Atskalas"** iesaistījās gadu iepriekš. Projekta laikā trūcīgām vai maznodrošinātām ģimenēm tika pirktas un dāvinātas aitas, kazas, truši. Katrai ģimenei no dāvinātajiem dzīvniekiem jāatdod nākamā paaudze, lai dāvinātu to nākamajai. Šis projekts atklāja kādu citu aspektu, kas izrādījās saistošs daudzām tuvējās apkārtnes saimniecībām - problēmas ar vilnas tālāko izmantošanu. Ar rokām adīt ir lēns process, bet ne visi prot apieties ar adāmajām mašīnām. Lai likvidētu šo robu zināšanās un prasmēs, "Atskalas" vietējiem iedzīvotājiem **piedāvāja adīšanas un filcēšanas apmācības**. To vadīšanu uzņēmās Karvā dzīvojošā Vineta Vanaga, kas ir profesionāla adītāja un tobrīd atradās bez darba. "Pirmajā ziemā cilvēki mūs gāza apkārt ar savu interesi. Par cik Vineta nestrādāja, viņa trīs reizes nedēļā nāca un darbojās pilnas darba dienas, lai visus apmācītu. **Cilvēki stāvēja rindās - tik ļoti gribējās uzzināt, kā adīt ar adāmāšīnu vai izmantot filcēšanas iekārtas,**" atceras Anita.

Tā kā līdz nākamajai ziemai Vineta atrada darbu, turpmāk nodarbības varēja piedāvāt vairs tikai nedēļas nogalēs, bet pagājušajā ziemā - vienu reizi nedēļā. "Varbūt apmācības vairs nenotika tik intensīvi, bet katru reizi atradās pa trīs sievietēm, kas vēlējās papildināt savas zināšanas," stāsta Anita. **Apmācībās piedalījās dažādu vecumu pārstāvji, taču visvairāk - cilvēki virs 40 gadiem**. Vieni nāca noskaidrot, kas tas tāds par ērmu - adīšana ar mašīnām, bet citi jau ar mērķtiecīgu vēlmi apgūt ko jaunu, kas varētu nodarēt saimniecībā. "Ieguvums no tā visa ir tāds, ka apmēram 12 dalībnieki, kas nāca pie mums mācīties, **iegādājušies paši savas adāmās mašīnas, lai turpinātu iesāktu mājas apstākļos**. Nemāku teikt, vai tas tiek darīts savām vajadzībām, vai jau ar domu par pārdošanu, taču adāmās mašīnas ir nopirktas, un domāju, ka novārtā tās nestāv," spriež apmācību iniciatore. Kā vienu no košākajiem piemēriem viņa min Ojāru Gailīti no Apes, kas apmācības apmeklēja kopā ar sievu. **Tagad abi iegādājušies vēl labāku adāmo mašīnu, nekā apmācībās piedāvātās - datorizētu ar programmām. "Tagad ada atspērušies!"** atklāj Anita. "Ojāram patik ņemties ap to programmēšanu, savukārt sieva ada."

NOBEIGUMS

Lai zinātu, kurp iet, jāsaprot, kur atrodies. Šobrīd Alūksnes lauku partnerība ir starpposmā starp vienu plānošanas periodu un nākamo. Veiksmīgi īstenota "Alūksnes lauku partnerības teritorijas attīstības stratēģija 2009. – 2013. gadam", taču līdz pirmajam finansējumam nākamajā periodā no 2015. līdz 2020. gadam vēl mazliet jāpagaida. Pēdējo septiņu gadu laikā ar LEADER pieeju Alūksnes un Apes novados īstenoti 98 projekti. Tajos apgūtais finansējums mērāms gandrīz sešos simtos tūkstošu eiro. **Aiz katra no projektiem stāv cilvēki, kuriem projekta īstenošana nozīmējusi ko vairāk par naudu. Vienam tas bijis sapņa papildījums, citam solis tuvāk lielākam mērķim, vēl kādam grūdiens sākt darīt kaut ko pašam.** Ja iepriekšējā perioda sākumā cilvēki maz zināja, kas ir LEADER pieeja, tad tagad viņi ar to jau rēķinās un nepacietībā berzē rokas, kad atkal varēs piesaistīt finansējumu savu ieceru realizēšanai. Kad, uzsākot "Alūksnes lauku partnerības teritorijas darbības stratēģijas 2015. – 2020. gadam" izstrādi, biedrības pārstāvji viesojās pagastos, lai izzinātu iedzīvotāju vēlmes, mājās pārvests simtiem jaunu ieceru. Un, iespējams, **tas ir lielākais ieguvums no iepriekšējā perioda – iedzīvotājos radītais entuziasms sapņot lielas lietas un ticība, ka tās spēs piepildīties.** Kas no tā visa sanāks, varēsīm redzēt pēc pieciem, septiņiem gadiem, taču, ņemot vērā līdzšinējo pieredzi, nav šaubu, ka būs, par ko brīnīties un ar ko lepoties.

Aiz katra no projektiem stāv cilvēki, kuriem projekta īstenošana nozīmējusi ko vairāk par naudu. Vienam tas bijis sapņa papildījums, citam solis tuvāk lielākam mērķim, vēl kādam grūdiens sākt darīt kaut ko pašam.

Teritorija	Realizēto projektu skaits	Apgūtais publiskais finansējums (EUR)	Apgūtais publiskais finansējums (%)	Iedzīvotāju skaits teritorijā	Apgūtais publiskais finansējums uz 1 iedz. (EUR)	Projektu īstenotāji			
						Biedrības/nodibinājumi	Pašvaldība	ZS, IK, SIA	Fiziskās personas
Alsviķi	9	58651.57	9.79	1617	36.27	3	2	1	3
Alūksne	36	258173.45	43.11	9198	28.07	27	6	1	2
Anna	1	3481.58	0.58	521	6.68	-	1	-	-
Ape	12	38533.66	6.43	1739	22.16	11	1	-	-
Ilzene	5	12848.81	2.15	437	29.40	2	1	2	-
Jaunalūksne	4	25425.44	4.25	1332	19.09	1	2	1	-
Jaunanna	2	11868.02	1.98	573	20.71	1	1	-	-
Jaunlaicene	2	11550.15	1.93	482	23.96	-	2	-	-
Kalnecampi	2	17611.73	2.94	251	70.17	-	2	-	-
Liepna	5	40493.76	6.76	1041	38.90	2	2	1	-
Maliēna	2	18628.66	3.11	469	39.72	2	-	-	-
Mālupe	2	13010.22	2.17	732	17.77	-	2	-	-
Mārkalne	3	7584.37	1.27	437	17.36	-	2	1	-
Pededze	4	19089.95	3.19	850	22.46	2	2	-	-
Trapene	3	27082.11	4.52	913	29.66	-	3	-	-
Veclaicene	2	14694.5	2.45	447	32.87	2	-	-	-
Zeltiņi	1	9913.34	1.66	408	24.30	1	-	-	-
Ziemeļis	3	10185.68	1.70	935	10.89	3	-	-	-
KOPĀ	98	598827.00	100.00	22382	26.75	57	29	7	5

PROJEKTI 2009–2015

Sabiedrības Centri

1. Alūksnes novada Sabiedrības centrs – reģiona NVO aktivitātēm un sadarbībai
2. Alūksnes novada Sabiedrības centrā – radoši un veselīgi
3. Šaudauns Alūksnē
4. Sabiedrības centrs Ilzenē
5. Māriņkalna sabiedriskā centra aprīkošana, pilnveidošana un attīstība
6. Sabiedrības centrs Kalncempjos

Mūzizglītība

7. Profesionālās ievirzes kabinets Trāpenē – kokapstrādes mācību klases izveide darbam ar rokas instrumentiem
8. Profesionālās ievirzes kabinets Trāpenē
9. Koka izstrādājumu amatniecības interešu kluba izveide
10. Tēkstildarbnīcas izveidošana Apē
11. Malienas pagasta Bērnu un ģimenes atbalsta centra materiāltehniskās bāzes pilnveidošana
12. Mēs veidosim telpas, kur darboties prieks!
13. Prieks palīdzēt
14. Pareizticīgo draudzes Svētdienas skolas izveide sabiedrisko aktivitāšu dažādošanai Alūksnē
15. Dažādu profesiju tērpu iegāde Jaunalūksnes pirmsskolas izglītības iestādei "Pūcite" sabiedrisko aktivitāšu dažādošanai

Brīvais laiks bērniem un jauniešiem

16. Daudzfunkcionāla brīvā laika atpūtas, izziņas un izglītības centra izveide un iekārtošana
17. Neformālo mazo mūzikas un mākslas radošo grupu izveide un to darbības nodrošināšana Alūksnes lauku partnerības teritorijas iedzīvotājiem
18. Gaismas un skaņu ritmos
19. Aktīvu un mūsdienīgu sporta deju attīstīšana Alūksnē un Alūksnes novadā
20. Multimediju iekārtošana un pievilcīgas vides radīšana Apes jauniešu aktivitāšu pilnveidošanai

21. Bērnu rotaļu un atpūtas laukuma izveide Apē
22. Teritorijas labiekārtošana Kolberģi sporta un sabiedrisko
23. Brīvā laika aktivitāšu dažādošana bērniem un jauniešiem Alūksnes pilsētas Pils ielas daudzdzīvokļu namu pagalmā
24. Bērnu un jauniešu atpūtas, spēļu un rotaļu laukuma izveidošana Pededzes pagastā
25. Jaunas iespējas brīvā laika pavadīšanai Pededzes pagastā
26. Brīvā laika aktivitāšu pilnveidošana Pededzes pagastā

Kultūra

27. Pededzes tautas nama nodrošinājums ar nepieciešamo aprīkojumu
28. Jaunlaicenes tautas nama aprīkojuma un inventāra iegāde
29. Liepnas pagasta Tautas nama gaismas tehnikas un tautas tērpu iegāde
30. Kultūras tradīciju kopšana, izceļot latviešu tautas tērpu, tautiskās dejas popularizēšana sabiedrībā
31. Jaunannas tautas nama aprīkojuma iegāde sabiedrisko aktivitāšu dažādošanai
32. Alūksnes pilsētas Tautas nama amatierkolektīvu aprīkojuma iegāde
33. Arheoloģisko tērpu daļu izgatavošana deju grupai "Olysta"
34. E-grāmatu lasītava Mārkalnes bibliotēkā
35. Alūksnes muzeja pieejamības spektra dažādošana

Aktīvās atpūtas vietu sakārtošana

36. Infrastruktūras izveide brīvā laika pavadīšanas iespēju dažādošanai Vecclaicenes pagastā
37. Sporta laukuma labiekārtošana un inventāra papildināšana Sabiedrisko aktivitāšu dažādošanai Alsviķu pagastā
38. Aprīkojuma iegāde Annas pagasta iedzīvotāju fizisko aktivitāšu veicināšanai brīvā dabā
39. Atpūtas laukuma labiekārtošana un inventāra iegāde brīvdabas aktivitāšu dažādošanai Ilzenes pagastā
40. Mārupes salas labiekārtošana kultūras, sporta, brīvā laika aktivitāšu dažādošanai un pilnveidošanai
41. Īpašuma «Čālenītis» diķa rekonstrukcija lauku vides sakārtošanai un iedzīvotāju aktīvās atpūtas pasākumu nodrošināšanai
42. Īstā dzīve sākas pēc stundām – aktīvās atpūtas resursu punkta izveide Māriņkalnā
43. Strautiņu vissezona sporta un atpūtas laukums
44. Strautiņu pamatskolas sporta zāles vienkāršota renovācija
45. Sporta centrs Zeltiņos
46. Lai top BMX trase Apē
47. Sporta un atpūtas laukuma pie BMX trases labiekārtošana Apē

Sports

48. Novusa, galda tenisa un lielā tenisa inventāra iegāde
49. Alūksnes sporta kluba "Lagūna" materiālās bāzes pilnveidošana
50. Tehniskā aprīkojuma iegāde hokeja – slidotavas laukuma sakopšanai un apsaimniekošanai
51. Tehniskā aprīkojuma un hokeja tiesnešu tērpu iegāde Apes hokeja – slidotavas laukuma funkciju nodrošināšanai
52. Hokeja laukuma aprīkojuma iegāde
53. Dārza traktora ar aprīkojumu iegāde
54. Materiāltehniskās bāzes pilnveidošana Biedrības «Sporta klubs Kurbads» dzūdo nodarbinātību kvalitātes uzlabošanai un pieejamības nodrošināšanai
55. Aprīkojuma iegāde un bērnu rotaļu stūrīša izveide Liepnas vidusskolas multifunkcionālajā sporta zālē
56. Florbola laukuma apmales un aprīkojums sporta aktivitāšu dažādošanai Ilzenes pagastā
57. Kvalitatīvs florbols – sporta aktivitāšu dažādošanai Alūksnes pilsētas iedzīvotājiem
58. Loka šaušanas pieejamība Alūksnes novada iedzīvotājiem
59. Orientēšanās sporta pieejamība – no maza līdz lielam!
60. Sacensību inventāra iegāde orientēšanās pasākumu kvalitātes uzlabošanai
61. Gudram saimniekam gudrs suns
62. Sporta inventāra iegāde brīvā laika pavadīšanas iespēju dažādošanai Mārkalnes pagastā
63. Biedrības "Sporta klubs Malēnija" iedzīvotājiem piedāvāto sportisko aktivitāšu dažādošana
64. Buru sporta attīstīšana Alūksnē un Alūksnes ezerā
65. Vindserfinga ekipējuma iegāde – buru sporta attīstīšanai Alūksnes ezerā
66. Pirmie soļi ceļu satiksmē ar mobilo piekabi
67. Apes mototrases velosipēdu un motociklu mazgātaves rekonstrukcija un "Motokluba Ape" materiāltehniskās bāzes nodrošināšana

Lauku un kultūrvēsturiskā mantojuma saglabāšana

68. Ērmaņu muižas koncertvide
69. Kalncempju pagasta Viktora Ķirpa Ates muzeja ēku renovācija
70. Jaunlaicenes muižas muzeja teritorijas labiekārtošana
71. Alūksnes evaņģēliski luteriskās baznīcas pagalma uzlabošana aktivitāšu dažādošanai

Sociālie pakalpojumi

72. Higiēnas pakalpojumu pieejamības nodrošināšana sociāli mazaizsargātām iedzīvotāju grupām Alsviķu pagastā
73. Dušas un veļas mazgāšanas pakalpojumu pieejamības nodrošināšana Jaunalūksnes pagastā
74. "Romeškalna centrs – attīstībai un sadarbībai: alternatīvo sociālo pakalpojumu sniegšanas vietas – higiēnas punkta izveide"
75. Veļas mazgāšanas nodrošināšana Alūksnes novada iedzīvotājiem
76. Apes novada sociālā dienesta alternatīvo sociālo pakalpojumu telpas pilnveidošana
77. Mārupes pagasta īpašuma «Māras» pielāgošana sociālā centra izveidei un aprīkojuma iegāde sociālo pakalpojumu dažādošanai
78. Pakalpojumu pieejamības pilnveidošana Sociālās aprūpes centrā «Alūksne»
79. Vēlamies kļūt veselākil!
80. Sociālā aprūpes centra «Trāpene» atpūtas laukuma labiekārtošana
81. Atbalsta grupa vecākiem sekmīgai socializācijai no disfunkcionālām ģimenēm

Jauni sadzīves pakalpojumi

82. Arboristu pakalpojuma ieviešana Alūksnes novadā
83. Friziera pakalpojuma pieejamība Liepnas pagasta iedzīvotājiem
84. Malkas sagatavošanas pakalpojuma ieviešana Alūksnes novadā
85. PORT Alūksne" motorlaivu darbnīcu modernizācija Alūksnes novadā
86. Ikviena cilvēka sapņu piepildījums – veselības un skaistuma uzlabošana
87. TS kokdarbnīca
88. Droši un bez stresa
89. Vienkāršota renovācija Astēs un Ūsās

Uzņēmējdarbība

90. Dārzeru kaltēšanas ražotnes izveidošana
91. Ieguldījumi lauksaimniecības produktu pārstrādē
92. ZS "Sauleskalns" medus ražošanas kvalitātes uzlabošana
93. IK "K.I.G." kā lauksaimnieciskās mājražošanas uzņēmuma izveide
94. Pašnodarbinātas personas Lienes Bērtiņas lopkopības saimniecības attīstība
95. Laba maize garšo visiem!
96. Kas rokā, tas mutē
97. Jaunniedru svaigbode
98. Jo plīks, jo traks

Biedrība "Alūksnes lauku partnerība"
www.aluksnespartneriba.lv